11119

ATEITIS

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
LAIKRAŠTIS

Nr. 4.

1924 m. Balandžio mėn.

TURINYS.

		Pusl.
1.	Kristus kėlės... kelk ir tu! K. T.	193
2.	Vienatvė, J. Keliuočio.	196
3.	Ir bus... Ū. Sapniūno.	198
4.	Religija ir pasaulėžiūra, Pr. Venckaus.	200
5.	Nemunėlis, A. Karigėlės.	208
6.	Širšonai, J. Paukštelio.	209
7.	Ežeru, P. Gintalo.	224
8.	Nejudinta sritis, J. Miško	225
9.	Intelektualis gyvenimas, vertė E. Turauskas.	228
10.	Nakties miglose, J. Šakalėlio.	232
11.	Žiema, Žvainio.	233
12.	Mintys, Juozo Švaistro.	234
13.	Lordas Baironas, J. Paukštelio.	236
14.	Paskutinės Bairono eilės, vertė J. Paukštelis.	238
15.	Gydytojų nuomonė apie kenksmingumą sveikatai svaiginamųjų gėralų.	239
16.	Ateitininkų gyvenimo kronika.	240
17.	Mūsų veikimas.	241
18.	Vilniaus krašto lietuvių mokyklų persekiojimai, Vinco Vilniečio.	249
19.	Latviai studentai Kaune, An.	250
20.	Pranešimai.	252
21.	Redakcijos atsakymai.	256

„Ateities“ adresas: **Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 3.**

Kalb. val. 12—1 šeštadieniais.

Nuo Administracijos.

Prašome kuopų baigt atsilyginti už prenumeratą pirmojo pusmečio. Kai kurios kuopos nėra atsilyginę nė už pirmus tris mėn. Toms kuopoms, jei neatsilygins nė iki 10 d. geg. mėn. „Ateities“ siuntinėjimas nuo sekančio num. bus sustabdytas.

AITVARIS

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

Nr. 4. 1924 m. Balandžio mėn. XIV.

Kristus kėlės... kelk ir tu!

Valandėlė ir nebematysite manęs, ir vėl valandėlė, ir matysite mane (Luk. 16, 19).

Kai prieš du tūkstančiu metų gražiame Rytų krašte, už palmių ir kiprų krūmais turtingo, tada garsaus miesto, vieną popietį ant Golgotos kalno minios nakankintas ir į kryžių prikaltas Kristus atidavė į Tėvo rankas savo dvasią, — aptemė saulė, sudrebėjo žemė, plyšo akmeninės uolų širdys, o miesto minia, neatjausdama dideliausių kančių, nežinodama nukankinusi Dievą savo nuodėmėms nuplauti, džiaugėsi trimis kryžiais viduryje prikalus savo Karalių. Tik kryžių apkabinusi Jo Motina ir keli artimieji sykiu su visa gamta graudžiai verkė... Verkė visas dangus ir visi sutvėrimai,—vien žmonių širdys ašarų nepažino.

Ir, rodėsi,amžiams Kristus savo mylimuosius paliko šiame ašarų ir vargo pasaulyje, tarp žmonių, kurių širdys daug kietesnės už uolų akmenis; rodėsi, niekada nepragiedrės paniuręs ir audringas dangus, niekada nepasirodys aptemusi saulė, tamsa ir neteisybė, gavusios viršų, triumfuos dar geriau, dar iškilmingiau; rodėsi, pasaulis iki savo pabaigai nesulauks tos valandėlės, apie kurią Kristus kalbėjo. Mirtis iškėlė savo galingus sparnus, nusikvatojo, nusijuokė ir... pergalėjo galybę. Didis Mokytojas ir Dievas, daugiau nei trisdešimts metų pasaulyje gyvenęs, su žmonėmis jų vargais dalinęsis, juos iš visos širdies, net ir pikčiausius savo priešus mylėjęs, mokęs, guodęs ir raminęs, štai minios iš-

juoktas, kantriai ir ramiai pats į paskyrimo vietą sunkųjį kryžių užnešęs, į jį prikaltas miršta. Sunku, be galo sunku pamanyti!..

Bet nepraeina nė trijų dienų, aušta skaistus ir ankstyvas rytas, vos patekėjus saulei keliasi Kristus dar skaistesnis, dar gražesnis, dar prakilnesnis... Keliasi visoje dangaus šviesybėje, visoje savo garbėj, aiškių aiškiausiai visam pasauliui įrodydamas savo Dievybę, aiškių aiškiausiai patvirtindamas, kad visa kas buvo Jo daryta ir sakyta, buvo Dievo darbai, Dievo žodis. Kristus savo garbę pradėjo karste: mirtis nusilenkė prieš Dievą ir Jį pagarbino. Kryžius atnešė naują gpvenimą, naują amžiną gyvybę, sugrąžino prarastąjį dangų ir parodė į jį kelią. Po ilgų kančių atėjo džiaugsmo, linksmybės ir garbės diena, galas tamsybei, galas nakčiai, netiesai, patekėjo šviesi gyvenimo saulė, išaušo amžius neužgęstąs Rytas!

Ir pasklydo ta žinia po visą pasaulį; Jo mokytiniai, vėl susirinko į būrį ir garbino kėlusį Kristų dar didesne ir karštesne meile. Juos visus Kristus sveikino. Ramybė teesie su jumis! [1]) nes savo mirtimi ir prisikėlimu atnešė pasauliui tikrąją dangišką Ramybę.

Iki dugno išgėręs karčią Dievo siųstąją taurę, Kristus garbingai įžengė į dangų. „Aš pagarbinau tave žemėje, pabaigdamas darbą, kurį tu man davei darytí. Dabar tu, Tėve, pagarbink mane pas save ta garbe, kurią aš turėjau pas tave, pirm nekaip atsirado pasaulis“ [2])—meldėsi dar Alyvų darželyje. Bet Jis pasiliko su mumis iki amžių galui, tik mes jo nematome; po valandėlės pamatysime visų žmonių akivaizdoj.

Tai buvo prieš du tūkstančiu metų.

Nuo to laiko krikščioniškasis pasaulis, pradedant gedulos ir liūdesio gavėnios dienoms ir baigiant Šeštinių šventėmis, kas metai mini tuos didžiausius ir svarbiausius jo gyvenimui įvykius, ypač išskirdamas Kristaus iš numirusių prisikėlimo šventę — Velykas, kai gamtai atgijant ir per žiemą paniūrusiam dangui nušvintant, visi kaip vienas džiaugiasi: prisikėlė, prisikėlė, prisikėlė! Džiaugsmas ir himnų balsai aplanko kas metai visą pasaulį, žadindami net ir labiausiai nusiminusias ir gyvenimu nepasitenkinančias žmonių širdis.

Toks pat džiaugsmas, tokie pat giesmių ir himnų balsai: Kristus kėlės! Aleliuja! — skamba šiandien po visą žemelę, visuose krikščionų maldos namuose, kur tik atsiranda nors viena Kristų mylinti siela, gaudžia bažnyčių varpai ir varpeliai, gieda chorai. Ir vėl nors ir trumpame savo amželyje, bet jau ne sykį to džiaugsmo pilni, švenčiame Velykas, minime kėlusį Kristų.

Velykos! Kristaus prisikėlimo šventė! Pakelkime per tas šventes į dangų savo mintis ir prisižiūrėkime tiems didiems Kristaus gy-

---

[1]) Jono 20, 21.

[2]) Jono 17, 4. 5.

venimo įvykiams, kurių paminėjimą šiomis dienomis apvaikštom ir kurie itin mums svarbūs ir reikšmingi.

Kristus kėlės!..

Bet kada?

Kristus kėlės pabaigęs savo pasiuntinybę, atlikęs didelį atpirkimo darbą, iškentęs visus žmonių išnekinimus. Kristus kėlės užnešęs į Golgotą kryžių, atidavęs gyvybę už Jo numylėtus žmones. Tai kiekvieno žmogaus kelias, kurio neišėjęs nesikels iš numirusių, neįeis į dangaus karalystę. „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kas dieną neša savo kryžių ir teseka mane (Luk. 9, 23).“

Kristus kėlės — kelsimės ir mes. Bet kelsimės tik tada, kai būsime į Jį panašūs, kai taip šventai ir kantriai užeisime į Kalvariją. Jis savo garbę pradėjo karste — ir mes ją ten pat surasime, jei būsim pasiruošę prisikėlimui. Kristus visus prižadėjo paskutinėje dienoje prikelti, kas valgo Jo kūną ir geria Jo kraują, nes tie gyvena Jame ir turi amžiną gyvenimą. Tai kelias į amžiną prisikėlimą.

Kristus kėlės — kelkimės ir mes! Kelkimės greičiau iš to nuodėmingo pasaulio, palikime karste senąjį rūbą. Kelkimės kuo greičiausia, nes ir pats Kristus raginte ragina: „Mergele (sakau tau), kelkis! [1]) Jaunikaiti, sakau tau kelkis!“ [2]). Bėkime Jo ieškoti dar ankstųjį rytą, kaip tą darė Magdalena, ir te nenurimsta mūsų širdys, kai neišgirs Kristaus žodžių „Moteriške, ko verki? ko ieškai?“ [3]) — Tavęs, Kristau, ieškome, pas Tave bėgame, — duok mums amžiną gyvenimą, pripildyk mūsų širdis dieviška gyvybe, atitolink nuo mūsų mirtį!

Nereikia toli jo ieškoti, Jis gyvena čia pat, jis gyvena su mumis iki pasaulio pabaigai, mes kiekvieną valandėlę galime rasti šv. Eucharistijoje, su Juo susijungti ir patapti vienu. Jis ten mūsų laukia, o nesulaukęs Pats ateina pas mus ir duksena į mūsų širdis, bet mes ir atėjusio dažnai nepamatome. Išgirskime Jo šaukiantį balsą, nukreipę ausis nuo pasaulio šauksmų, nes „Dievas siuntė savo vienatinį sūnų į pasaulį, kad mes būtume per jį gyvi“. [4]) O mes norime būti gyvi, norime prisikelti. Ir ne tik norime prisikelti, bet mes t u r i m e prisikelti, nes tai mūsų gyvenimo tikslas. Ir ne tik, kad mes turime prisikelti, bet esame pasiryžę ir kitus tam prisikėlimui paruošti, pasiryžę „Visa atnaujinti Kristuje!“

Kristus kėlės!.. Kiek tuose žodžiuose paraginimo naujesniam gyvenimui, didesniam darbui, karštesnei Jo meilei ir pasiaukavimui, kiek tuose žodžiuose stebuklingos galios, gyvenimui vilties, neišsemiamos gyvybės. Kieno gražesnis gyvenimas, kieno garbingesnė mirtis? Kas nenorėtų taip pabaigti gyvenimą?

---

[1]) Mork. 5, 41.
[2]) Luko 7, 14.
[3]) Jono 20, 15.
[4]) Jono 4, 9.

Ei, jaunieji draugai ir draugės, nepraleiskime tų švenčių tuščiom, pripildykim savo širdis amžina gyvybe, amžina Dievo meile, te ji tryška iš mūsų į visą pasaulį ir jį gaivina, ruošia prisikėlimui! Skubėkim, nes praeis valandėlė ir pamatysime Kristų. O Jis mus arba paskirs amžinajai mirčiai arba garbingam prisikėlimui.

„Jei mes numirėme su Kristum, tai mes tikime, kad taip pat draug su Kristum būsime gyvi“, [1]) sako šv. Povilas.

K. T.

J. Keliuotis.

Vienatvė.

I.

Aš kalnų gėlė, pražydusi tarp snieguotų viršukalnių, plikų uolų, skardžių griovių ir baisių bedugnių.

Kaip briljantas šviečia - tviska mano aukštosios viršukalnės... O kaip paslaptingos tos baisios kalnų bedugnės! O viršum galvos tūno platus, neribotas, žvaigždėtas dangus. Ir kaip žavi, vilioja sielą tos plačiosios dangaus erdvės, tie paslaptingieji toliai, tas žydrus, tyras mėlynumas!

Tik niekas neaplankys šių snieguotų viršukalnių, niekas neateis pasigėrėti šiomis baisiomis bedugnėmis, šiuo žydriuoju, mėlynuoju dangumi!.. Ir niekas neišvys čia pražydusios kalnų gėlės!.. Ir amžius pasiliksiu vienų vienas su savo džiaugsmu ir skausmu, su savo vargais ir kančiomis, su savo svajonėmis ir mintimis... Ir amžius čia garbinsiu snieguotų kalnų grožybes, mėynąsias dangaus gelmes ir paslaptingųjų bedugnių baisumą...

Ir amžius virpėsiu ir drebėsiu ant baisios bedugnės kranto iki ateis čia mano Viešpats ir nuskins, kad papuoštų savo dangišką sostą.

Tik ilgu ir liūdna vienam... Ir verkiu rytinei aušrai patekant vakarinei saulei nusileidžiant...

II.

Gyvenu tarp dangaus ir pragaro, neatskirdamas gyvenimo nuo mirties, tiesos nuo melo, širdies nuo akmenio... Nežinau nei kas mirtis, nei kas gyvenimas, nes nei gyvenu, nei mirštu...

Stoviu ant audringojo gyvenimo vandenyno kranto ir kiekvieną valandą rengiuosiu išplaukti ne į šio pasaulio karaliją, tik į amžinybės jūras... Baisu vienam sėsti į mažą valtelę, kad irtu-

[1]) Rom. 6, 9.

meis per audringąjį, neramų gyvenimo vandenyną... Einu ir žadinu savo miegantį draugą sakydamas:

— Kelkis, mielas drauge, išplauksime į tolimą kelionę... Kaip gražu, kaip erdvu, kaip puiku šiuo momentu mūsų pasauly! Kelkis, mielas drauge, jau pirmi aušros spinduliai nušvietė kalnų viršūnes, auksu ir deimantu išmarginо plataus gyvenimo vandenyno paviršių. Koks gaivinąs pavasario oras, kaip tyras, malonus gėlių kvapas visur aplink skleidžiasi! Vėversėliai gražiai gieda. Svelnus vėjelis pučia. Krinta nuo medžių sidabrinė rasa. Harmoningai šlama žali medžių lapai. Paslaptingai ošia žalioji giria. O kaip gražu pievose, lankose, laukuose! Visas kraštas vien tik gėlės, vien tik žiedai. Kelkis, mielasai, artinasi gražus pilnas gyvybės ir meilės mūsų gyvenimo pavasaris... Eikime jo pasitikti. Eikime pasveikinti tekančią mūsų gyvenimo aušrą.

Veltui... Iš širdies gelmių išplaukia žodžiai, tik jų neišgirsta kita širdis... Nepabunda mano draugas...

Einu pas sesutę ir ją kviečiu sėsti į laivelį, bet ji neturi laiko... Daržely rūtas sėja, savo gelsvas kasas šukuoja.

Einu pas močiutę, bet ji dukrelę išduoti rengiasi, jauną sūnelį tolimon karužėn išleidžia... Einu pas tėvelį, bet jis žagrelę taiso. Kreipiuosiu į brolelį, bet jis žirgelius šeria.

Kalbinu skaisčiąją mergelę, bet ji kitam jau širdį dovanojo...

Kiek gėlių pražydo jaunojoj širdy... Tik niekam ji savo gelmių atskleisti negali, niekam savo grožybių neparodo...

Nepamilsta širdis širdies: nesupranta mintis minties—ir vienas sėdu į laivelį ir vienas iriuos per audringą gyvenimo vandenyną, vienas kovoju su šėlstančioms audroms ir grumiuos su baisiuoju gyvenimo sfinksu...

Tik del to nelaužau sau rankų ir neliejų ašarų graudžių... Didingai iškėlęs aukštyn galvą vienų vienas žygiuoju per užšalusius vienatvės plotus, vienų vienas grumiuos su įtužusiomis gyvenimo bangomis. Ir nenurimsiu, nesudėsiu kryžium rankų, ko nepasieksiu meilės ir išganymo prieplaukos ir neišlipsiu ant šviesių amžinybės krantų ir neatsilsėsiu Viešpaties glėby!..

U. Sapniūnas.

Ir bus!..

Senai, senai prieš šešius amžius, kur šiandien tavo, Vilniau, riogso mūrai aukšti ir gatvės bilda tarška triukšmu — žaliosios girios siūbavo.

Aš žiūrau šiandieną į sienas, į gatves pilnas žmonių, klausausi to triukšmo, bet mintys, tos lakiosios mintys, ir fantazija mano plati sugrįžusi ten, į tuos laukus, kada vietoj tavo, Vilniau, sienų aukštų čia girios siūbavo.

Kaip šiandien aš rodos matau tamsiąsias girias, kur dar neženge žingsnio žmogaus koja, kur žvėrys žvėreliai dar nepažino gamtos valdovo dvikojo; net nežinojo, kad yra žmogus — gamtos kunigaikštis.

Kaip šiandien aš rodos girdžiu bebėgant bečiurenant iš Panerių kalnų kalnelių upelį ne vieną; kaip šiandien klausausi girios paukščių balselių, kur skamba medžių ir krūmų tankmėje, kaip šiandien man sielą baisiai žavėja, o mintys godelės vis plaukia ir plaukia per mano galvą ir rodo akims gražius vaizdus reginėlius ir skaudžius nemalonius įvykius tėviškėlei.

Mano akys, širdelė tai džiaugias, tai liūdi, tai šypsos, tai verkia, mano krūtinė tai linksmą užtraukia dainelę, tai liūdnus akordus ji audžia; tai šypsos man saulė skaisčios vilties, tai miglos, tamsumas, rūkai akis man užtemdo.

Didvyris Gediminas mūsų garsus joja tvirtu žemaičių žirgu, matau aš jį šiandieną. Matau aš kaip nūdien jo kovojamus priešus, matau jo medžioklę Panerių kalnuos kalneliuos, girdžiu medžioklės rago balsą, šunų lojimą ir skambantį aidą per tamsiąją girią.

Matau, kaip bėga nustebęs, pirmą kartą išgirdęs tą triukšmą girios žvėrelis, kaip slepiasi lenda į gilųjį urvą, į savo gūštelę, kad apsaugą radus nuo priešo dar lig šiol negirdėto.

Štai skrenda, matau, didvyris Gediminas, mūsų garsus — jis gena didžiulį taurą. Šakos tik lūžta, terkši bilda, išbaidyti paukšteliai tik lekia, skrenda, plasnoja sparneliais bailiai... Iš rankos aštraus kalavijo didvyris išleist neišleidžia į jautį raguotį akių įbesto žvilgsnio atitraukt netitraukia, o valdovo žirgas suprasdamas norą negaili nė kojų, nė savo vikrumo... Arti štai visai paginė jautį, štai jau taiko mirtiną smūgį... Staiga subaubė jautis raguotis, po šimtmečiu ąžuolu storu jis krito ir savo dienas tuoj atskaitė...

Matau vėl kaip temsta aplinkui naktis, kaip didis būrys kunigaikščio nakvynei girioje palapines sau taiso. Stebisi medžių viršūnių mažyčiai paukšteliai ir čiulbėdami kits kito klausia: „Kas čia? Iš kur? Ko nori? Ką jie mano daryti?“

Jau tylu. Tamsi naktis aplink viešpatauja. Miega kunigaikštis ir visi jo žmonės. Tik didelio laužo ugnis tebesikūrena, saugo

„Kūčių nakty“. *J. Kaminskas.*

Juozas Paukštelis.

Širšonai.

(Sparvų tąsa.)

„Vai kaip ilgias širdis mano
Be tavęs mieliausis!
Aš dusauju — tu negirdi,
Nes esi toliausiai.

Per naktis užmigt negaliu
Per dienas dumoju,
Verkiu, džiūstu ir dusauju,
Niekad neperstoju!“.

Nelyginant vyturėlio pavasarį plonutis virpąs Viktytės dainos aidas skrido pro atdarą seklyčios langą tiesiai į aguonų žydintį daržą. Raudonos, baltos ir margos aguonos paliestos graudaus aido virpančių bangų, taip suvirpėjo, galveles sulingavo ir sušnabždėjo tarpu savęs: „Vai tu vargšė, skausmų kentėtojėlė, gal jau kaulu pavirto tavo širdelė be mylimojo meilės rasų. Suprantame seselės ir mes tuos skausmus, juk mes mergavome ir mumis ne vienas ištvirkėlis žyduolis burokas apvylė; tik dabar marčiomis tapome ir niekas mūsų galvų nebekvaršina. O tu Mateušai, tu laidoke, kad iš tave, kaip tuos mūsų suvedžiotojus burokus kas karvėms sušertų!“ Gal aguonos ir nekaltintų tiek daug Mateušo, jei žinotų, kad per Viktytės kaltybę jam meilę lazda iš galvos išmušė.

Nutrūko Viktytės graudi dainelė, nes skausmas surakino širdį ir kaip du gvaizdiku akys pritvino sidabrinėmis rasomis. — Kad jis norėtų būti man nors draugu, nors pažįstamu, tad gal iš tolo jį gaučiau pamatyti; arčiau prieičiau, ranką paspauščiau, palaikyčiau. O dabar!.. Dabar jis pro šalį man einant akių neatgręžia, galvos nepajudina. O gal, Dieve sergėk, jis dar nuo lazdos jos nepajudina, gal judėjimo nervai užmušti einant nuo nosies per visą sprandą. O Sutvertojau, prisiekiu tau su jo paveikslu rankose, kad aš visomis savo išgalėmis studijuosiu mediciną ir gydysiu panašius nelaimingus nuo ligų dūšios ir kūno!“ Taip šnibždėdama Viktytė nepasijuto, kaip radosi už stalo beklupanti ir Mateušo paveikslą rankose bespaudžianti. Jos lūpos ėmė šnibždėti motutės išmokytą: „Iš gilumos širdies šaukiuos“, o mintis skrido pas Mateušą. Jai rodėsi ji jau gydytoja, lyg jau masažuoja jo nepajudinamąjį sprandą, gaivina užšalusią širdį.

Visą tą sekmadienį visus išleidusi į bažnyčią, ji pašventė graudiems verksmams ir dievobaimingiems apdūmojimams savo meilės kančių. Pati bažnyčion ji nebeidavo, nes melstis nesisekdavo.

Knygelę beskaitydama ji pati nepajusdavo kaip imdavo žiūrėti į Didžinsko „lonką“, kur ramus Mateušas stovėjo.

Rožančiaus kalbėti taip pat negalėjo, ir visa laimė, kad motutė buvo išmokiusi pirštų poterėlius kalbėti ir dabar ant pirštų kalbant jai nesusimaišydavo, be to galėdavo ir į Mateušą pasižiūrėti. Bet ir čia bėda reikėjo balsiau kalbėti, kad savo žodžius girdėtų, kitaip užsimiršdavo ką kalbanti, tik už balsų poterų kalbėjimą nesykį nukentėjo nuo davatkų ypač nuo tos pačios Barborėlės „Nutilk, šnypšte, žiūrėk tat ką kunigas daro! “ — kirsdama rožančiu rėkė Barborėlė net visa bažnyčia atsigręžė į „dievobaimingąją“.

Taip kankindamos per visą dieną Viktytė pavargo ir ėmė snaudulis imti. Saulutės pro langą šildoma, vėjelio kaip kūdikis paglostoma, ji pasirėmusi ant stalo užmigo.

Išorinė vasaros gamtos grožybė jungdamos su vidujine Viktytės skaisčios meilės tragedija pagimdė nepaprastus sapnus.

Rodos ji su Mateušu stovi ant aukšto kalno ir majestotingai žiūri į po kojų bekrutantį pasaulį. Mateušas, tarytum, pirmasis Adomas džiaugiasi aplinkui siaučiančiomis grožybėmis, džiaugiasi Viktytės spindinčiomis akimis, pupiška nosyte, o ypatingai raudonomis, kaip du rožės žiedeliai lūpytėmis. Viktytė ėmė šypsotis juoktis, ir Mateušas sužavėtas nebeiškentė, čiupo į glėbį ir karštai ją pabučiavo. Tuo tarpu Dievulis pamatęs tokį per drąsų Mateušo pasielgimą ištraukė iš Angelo - Sargo tvirtą vėzdą ir taip kirto Mateušui per blauzdas, kad šis kūliais kaž kur nusivartaliojo, o Viktytę paliepė Angelui Sargui tuojaus atnešti į Dangų ir laikyti tvirtoj sargyboj. Ji rodos pasijuto jau danguje besanti, bet geras Dievulis nepatubdė jos „karceryj“, kaip rusai būdavo savo gimnazistus, o tik už perdaug didelį nusižeminimą vaikinams liepė būti nešiotoja jo pakojinės kėdutės. Kai Dievulis su Sarapinais ir Karabinais eidavo pasivaikščioti ir priilsęs sėsdavos ilsėtis, Viktytei reikėjo smarkiai pulti ir kišti Jam po kojų kėdutę. Ši pabauda Viktytei visgi nemenka, nes tokiai riebučkiai, kaip ji nelengva buvo kas kartą puldinėti ir lankstytis. Nuo sušilimo jos ir šiaip raudoni skruosteliai darėsi raudonesni, negu višnia.

Danguje, rodos, ji matė ir pikčiurną — Birutą, kuri Viešpaties vyriausiu tvarkdariu pastatyta. Matyt už perdidelį šiurkštumą žemėje ją Pons-Dievs taip pakarojo. Kai tik Dievulis eina pavaikščioti, ji lyg viesulas su barškančia lazda grūdasi šventųjų tarpe, kelią skindama. Kai kokia nevikri šventoji nespėja, atsitraukti į šalį, Biruta kad rėš lazdos buožė tarpupetin, arba kumščiu į pašonę kad niukstelės, jog ši tuoj atmena gimimo dieną. Taip pat rodos matė ji ir linksmąją Ancę. Jos amatas buvo, Dievo žeme velkančiuosius drabužių skvernus pakėlus nešti, kad šventosios davatkos besigrūsdamos neprimintų ir Dievulis nesukluptų. Nors Ancė iš papratimo klegėdama juokdamasi ir pati gerokai timptelėdavo,

skvernus, kad Dievulis pargriutų ir jai būtų iš ko pasijuokti. Dievas žinojo jos tokius norus, bet geras buvo ir nepyko, nes žinojo, kad visos mergaitės, kuri tik kiek Jo apdovanota gražumu, yra ražkažnios.

Taip sapnavo Viktytė visą valandą, delto jai rodėsi, kad ne vieną dieną, o jau kelias ji danguje išgyveno. Ji, rodos, ėmė prašyti senelio Dievo pasigailėjimo ant Mateušo, kad ir jis, kuris dabar čyščioje esąs, butų pašauktas į dangų ir nors prie prastesnio amato pristatytas, by tik ji galėtų su juo dažnai matytis.

Rodos, vieną kartą laike Dievo pasivaikščiojimo, Viktytė kaip skridulėlis, su kedele beriedėdama pirma, per seno dangaus grindų plyšį pamatė čyščiuje Mateušą. Jis už privirimą perdaug karštos košės iš Viktytės meilės žėmėje buvo pristatytas į čyščiaus „kazermes“, karingosioms dušelėms košės virti. Gal Viktytė būtų tik pažiūrėjusi ir nuėjusi sau, jei nebūtų pamačiusi kaip Mateušas ištieseęs lūpas prie vienos jaunos gražios dušelės, siekė bučiuoti. Norėjo ji rėkti, bet negalėjo, o Mateušas jau bučiuoja. Užsidegė širdis apmauda ir iš visos krūtinės atsidusus kad suriks: „Mateušai ar pagedai!“— kad pati savo balso išsigandusi nubudo ir ką tik parėjusi iš bažnyčios motutė tuoj atbėgo iš grįčios nusigandusi.

— Viktyte vaikeli, kas pasidarė, ko taip klyki?“ — paklausė. Viktytė sumišusi nežinojo ką atsakyti, bet pamačiusi kitame lange bimbiliuojantį širšoną tarė: — šit, pabudus per atvirą langą įlindęs širšonas mane buvo apipuolęs, maniau kad įgils!—

— Kur jis, duok aš jį užmušiu? — ir motutė kietais pirštais sugriebusi „piktąjį“ širšoną suspaudė. Mat ir tokiam menkam sutvėrimėliui, kaip širšonui, kartais pasitaiko būti garbinga auka už meilę.

Parėjo ir kiti iš bažnyčios ir tą dieną nutraukė Viktytei visus dievobaimingus abdūmojimus meilės kančių.

Šaltas drėgnas vakaras. Vakarų vėjas kaip pagedęs užė šnokštė pūtė. Stačiūnų stotyj, smarkiau kaip vėjas ūžė šniokštė mažasai traukinėlis lyg įsivaizduodamas dideliu ir lyg norėdamas nustebinti visus savo balsu, nors pats buvo nelyginant samovaras ir ne vieno „samovaru“ pavadintas.

Šit ir sušvilpė, kaip didelis — reiškia pradės rangytis.

Mateušas iškrites iš vežimo ir net su broliu neatsisveikinęs galvatraukščiais puolė į vagonėlį, tik brolis paskui prisivijo su daiktais.

— O Jėzus Marija! — suriko ant viso vagonėlio aštrus plonas balselis. Tai Viktytė, mat Mateušas greit įpuldamas taip jai numinė koją, kad ši nespėjo susilaikyti nesurikusi iš skausmo.

— Tamsta į Kauną? — paklausė Mateušas.

— Ta-aip į Kauną — atsakė virpančiu balseliu ir užmiršusi numintos kojos skausmą ėmė šypsotis.

— Ką tamsta studijuosi? — vėl klausė jos Mateušas.

— Aš? aš mediciną! — atsakė. Mateušas susitvarkęs daiktus visą laiką stovėjo, nes pilnas vagonėlis ir miegančių ir armazuojančių „geschäftininkų“, buvo lyg gruste prigrūstas ir jam nebuvo kur atsisėsti.

— Tamsta jau pavargot, prašau sėsti, dabar aš pastovėsiu!— atsistojusi tarė Viktytė. Po neilgo priešinimosi Mateušas atsisėdo. Viktytė, kažin ar iš nuovargio ar šiaip negalėdama išlaikyti lygsvaros judančiame traukinėlyj, svirdukuliavo knapsėjo pagaliau smarkiai suknupo ant jo kelių.

— Ai atsiprašau būčiau užgavusi! — sušnekėjo.

— Nu-var-r-r-got, prašau sėstis ant mano kelių!— žiovaudamas kalbėjo Mateušas.

— Bet tamstai bus vargu! — linksmai, bet nedrąsiai atsakė.

— Juk nėsate tokia sunki! — vėl ramiai atsakė.

— Viktytė atsisėdo, bet daugiau stovėjo negu sėdėjo, nes bijojo, kad jam greit nuvargus nepaprašytų atsikelti.

Bet neilgai galima sėdėti niekur nepasirėmus. Vtktytė nuvargo užsimerkė ir atrėmė galvelę į Mateušo petį.

— Kaip netikėtai, kaip netikėtai vėl gaunu aš to gyvojo skaisčiausios meilės šaltinio vandes atsigerti! — galvojo sau.

Mateušas pastebėjęs, kad kai kurie žiūri į jųdviejų tokį „brolišką“ sėdėjimą, be to truputį jau pavargęs patrėškė šalyj sėdinčius žydelius ir pasodino Viktytę.

Dabar Viktytė drąsiau atsirėmė į Mateušo petį ir barakatuodama nuvažiavo į Šiaulius. Iš Šiaulių tuoj ėjo traukinys į Kauną ir taip pat juodu viename vagone ir šalia sėdėdami, važiavo.

Mateušui visą laiką nė pusė minties į galvą neatėjo, kad Viktytė ką nors dar manytų apie jųdviejų meilę ir tik važiuodamas tuneliu jis šiek tiek galėjo dasiprotėti. Važiuojant jau visai netoli tunelio Viktytė ėmė smarkiai snausti ir remtis ant Mateušo peties, bet jau įvažiavus į tunelį ji galutinai pasirėmė. Mateušas taip pat dar nieko blogo negalvojo, bet tik staiga pats nepasijuto, kaip riktelėjo nei šiokiu nei tokiu balsu. Mat Viktytei besnaudžiant besvirdukuliuojant netyčia karšti per visą naktį degę skruosteliai prisiglaudė prie jo kaklo ir Mateušui pasirodė, lyg kas karštus pavalkus norėtų užmauti ant jo kaklo, Mateušui nežmonišku balsu riktelėjus visi sužiuro, bet Viktytei imant atsiprašinėti vėl visi nurimo. Dabar Mateušas užsisvajojo ar nėra joje tos magnos, kuri dabar ir visą kelionės laiką pati prie jo traukėsi, bet staiga traukinys iš tunelio išlindo ir Kaunas.

Mateušas padėjo Viktytei daiktus į konką sunešti ir abudu dar iki „Soboro“ važiavo. Persiskirdami pasižadėjo vienas kitą aplankyti.

Tiesą pasakius, kad Mateušas per vasarą daug kuo atsimainė. Kasdieninis plaukiojimas Mušoje jį švaresniu padarė ir jau gedulos už panagių nenešiojo. Drabužiai taip pat nebeišauktiniai, bet pasisiūti pagal savo „mieros,“ elegantiškai perskelta „diela“

„zakietka“ ir užraitytais galais kelnės. Karnierukas raudonmargis, skribėlė žalia. Be to iš zakietkos mažosios kišenaitės visada laikė iškišęs baltą nosinaitę. Vienu žodžiu, jei Viktytė galėjo jį daboti pirmiau, tai dabar du kartu daugiau.

Mateušui pirmos dienos Kaune nelabai linksmos buvo, nes neturėjo nei draugų nei pažįstamų. Po dviejų savaičių atvažiavau aš ir mūsų mylimas draugas Adzius. Tada prasidėjo gyvenimas. Negaliu iškęsti čia nepaminėjęs kas per vienas tas mūsų Adzius. Pirmiausiai pasakysiu, kad tarpininkas ne tik Mateušo, bet ir mano ir kitų draugų romanų, geras patarėjas meilės dalykuose, didžiausis meilės praktikas, nes patsai buvo įsimylėjęs net Šiaulių miliončiko, arba kaip mudu su Mateušu vadindavome „auksinio žmogaus“ dukterį.

Iš pažiūros taip pat nebuvo ko prikišti, didelis, platus, akys mėlynos, plaukai gelsvai fermentuojasi. Širdies begaliniai geros kartais kad ir į antausį suskelsi jis nepyksta, o jei kartais kiek ir supykdavo tai šyptelėjimu, miktelėjimu ir rankos pamojimu viskas pasibaigdavo. Tiesa temperamentas nevienodas — prie mergaičių karštas, kaip žarija, o šiaip prie draugų šaltas kaip ledas. Be mergaičių niekas jo nesujaudindavo. Labai nemėgo spindinčių dalykų, mat tur būt prisiminė meilė su „auksine.“ Kai būdavo pamatys ką žibantį tai nejučia lūpos suvirpa ir nosies patsai galas lyg ima ko ieškoti po tik užsibėrusius gelsvus ūselius.

Sutikęs Mateušą jis nutvėrė jį už rankos ir ilgai šnekėjo. Kažin iki kolei jis būtų šnekėjęs, jei Mateušas nebūtų ėmęs šaukti: — Nors nuo pirmos dienos tu nerodyk savo atliotiškumo! — mat jis mėgdavo smarkiai suspausti ranką. Ir dabar Mateušas ištraukė iš jo gniaužtų pamėlynavusią savo ranką.

— Na Mateušai, kaip tau mūsų „rožės“ patinka? — šypsodamas paklausė Adzius.

— Ir aš brolau, žiūriu, bet nieko gero nematau: vienos perdaug „kurapkiškos“, kitos gi „kalakutiškos“ giminės.

Tiesą jis ir sakė — vienų tarp visokių skrynių ir spintų pririoglytame koridoryj pastebėti nebuvo galima, kitos gi diktume, pro tas skrynias, spintas neprasiveržė ir vietoj ant suolų patogiau joms buvo ant spintų ir langų sėdėti.

— Taigi, brolau, kad taip — patvirtino Adzius — bet nebijok perdaug vis sužvejosi sau kokią nors, kad ir nepirmos rūšies.

— Tik jau, brolau, manęs prie tų „kurapkiškų“ neveski, man ir matutė dažnai sako: „Tik jau vaikeli, kokią marčią man vesi, kokios nevesi, tik nevesk mažos, nes aš maža, marti bus maža, tai visai iš moterų išeisi.“

— Cit cit, aš tave supažindinsiu su viena iš didžiųjų, kuri ir dolerava ir skambinti moka — ramino Adzius.

— Bravo Adzius, juk iš „žmogystos“ neprasikursi, jei dolerių neturėsi — šokinėjo Mateušas ir davė kelius boksus Adziui, nes jis mėgdavo sušveisti į Adziaus raumeningus šonus.

— Aš? aš mediciną! — atsakė. Mateušas susitvarkęs daiktus visą laiką stovėjo, nes pilnas vagonėlis ir miegančių ir armazuojančių „geschäftininkų“, buvo lyg gruste prigrūstas ir jam nebuvo kur atsisėsti.

— Tamsta jau pavargot, prašau sėsti, dabar aš pastovėsiu!— atsistojusi tarė Viktytė. Po neilgo priešinimosi Mateušas atsisėdo. Viktytė, kažin ar iš nuovargio ar šiaip negalėdama išlaikyti lygsvaros judančiame traukinėlyj, svirdukuliavo knapsėjo pagaliau smarkiai suknupo ant jo kelių.

— Ai atsiprašau būčiau užgavusi! — sušnekėjo.

— Nu-var-r-r-got, prašau sėstis ant mano kelių!— žiovaudamas kalbėjo Mateušas.

— Bet tamstai bus vargu! — linksmai, bet nedrąsiai atsakė.

— Juk nėsate tokia sunki! — vėl ramiai atsakė.

— Viktytė atsisėdo, bet daugiau stovėjo negu sėdėjo, nes bijojo, kad jam greit nuvargus nepaprašytų atsikelti.

Bet neilgai galima sėdėti niekur nepasirėmus. Viktytė nuvargo užsimerkė ir atrėmė galvelę į Mateušo petį.

— Kaip netikėtai, kaip netikėtai vėl gaunu aš to gyvojo skaisčiausios meilės šaltinio vandes atsigerti! — galvojo sau.

Mateušas pastebėjęs, kad kai kurie žiūri į jųdviejų tokį „brolišką“ sėdėjimą, be to truputį jau pavargęs patrėškė šalyj sėdinčius žydelius ir pasodino Viktytę.

Dabar Viktytė drąsiau atsirėmė į Mateušo petį ir barakatuodama nuvažiavo į Šiaulius. Iš Šiaulių tuoj ėjo traukinys į Kauną ir taip pat juodu viename vagone ir šalia sėdėdami, važiavo.

Mateušui visą laiką nė pusė minties į galvą neatėjo, kad Viktytė ką nors dar manytų apie jųdviejų meilę ir tik važiuodamas tuneliu jis šiek tiek galėjo dasiprotėti. Važiuojant jau visai netoli tunelio Viktytė ėmė smarkiai snausti ir remtis ant Mateušo peties, bet jau įvažiavus į tunelį ji galutinai pasirėmė. Mateušas taip pat dar nieko blogo negalvojo, bet tik staiga pats nepasijuto, kaip riktelėjo nei šiokiu nei tokiu balsu. Mat Viktytei besnaudžiant besvirdukuliuojant netyčia karšti per visą naktį degę skruosteliai prisiglaudė prie jo kaklo ir Mateušui pasirodė, lyg kas karštus pavalkus norėtų užmauti ant jo kaklo, Mateušui nežmonišku balsu riktelėjus visi sužiuro, bet Viktytei imant atsiprašinėti vėl visi nurimo. Dabar Mateušas užsisvajojo ar nėra joje tos magnos, kuri dabar ir visą kelionės laiką pati prie jo traukėsi, bet staiga traukinys iš tunelio išlindo ir Kaunas.

Mateušas padėjo Viktytei daiktus į konką sunešti ir abudu dar iki „Soboro“ važiavo. Persiskirdami pasižadėjo vienas kitą aplankyti.

Tiesą pasakius, kad Mateušas per vasarą daug kuo atsimainė. Kasdieninis plaukiojimas Mušoje jį švaresniu padarė ir jau gedulos už panagių nenešiojo. Drabužiai taip pat nebeišauktiniai, bet pasisiūti pagal savo „mieros,“ elegantiškai perskelta „diela“

„zakietka“ ir užraitytais galais kelnės. Karnierukas raudonmargis, skribėlė žalia. Be to iš zakietkos mažosios kišenaitės visada laikė iškišęs baltą nosinaitę. Vienu žodžiu, jei Viktytė galėjo jį daboti pirmiau, tai dabar du kartu daugiau.

Mateušui pirmos dienos Kaune nelabai linksmos buvo, nes neturėjo nei draugų nei pažįstamų. Po dviejų savaičių atvažiavau aš ir mūsų mylimas draugas Adzius. Tada prasidėjo gyvenimas. Negaliu iškęsti čia nepaminėjęs kas per vienas tas mūsų Adzius. Pirmiausiai pasakysiu, kad tarpininkas ne tik Mateušo, bet ir mano ir kitų draugų romanų, geras patarėjas meilės dalykuose, didžiausis meilės praktikas, nes patsai buvo įsimylėjęs net Šiaulių miliončiko, arba kaip mudu su Mateušu vadindavome „auksinio žmogaus“ dukterį.

Iš pažiūros taip pat nebuvo ko prikišti, didelis, platus, akys mėlynos, plaukai gelsvai fermentuojasi. Širdies begaliniai geros kartais kad ir į antausį suskelsi jis nepyksta, o jei kartais kiek ir supykdavo tai šyptelėjimu, miktelėjimu ir rankos pamojimu viskas pasibaigdavo. Tiesa temperamentas nevienodas — prie mergaičių karštas, kaip žarija, o šiaip prie draugų šaltas kaip ledas. Be mergaičių niekas jo nesujaudindavo. Labai nemėgo spindinčių dalykų, mat tur būt prisiminė meilė su „auksine.“ Kai būdavo pamatys ką žibantį tai nejučia lūpos suvirpa ir nosies patsai galas lyg ima ko ieškoti po tik užsibėrusius gelsvus ūselius.

Sutikęs Mateušą jis nutvėrė jį už rankos ir ilgai šnekėjo. Kažin iki kolei jis būtų šnekėjęs, jei Mateušas nebūtų ėmęs šaukti: — Nors nuo pirmos dienos tu nerodyk savo atliotiškumo! — mat jis mėgdavo smarkiai suspausti ranką. Ir dabar Mateušas ištraukė iš jo gniaužtų pamėlynavusią savo ranką.

— Na Mateušai, kaip tau mūsų „rožės“ patinka? — šypsodamas paklausė Adzius.

— Ir aš brolau, žiūriu, bet nieko gero nematau: vienos perdaug „kurapkiškos“, kitos gi „kalakutiškos“ giminės.

Tiesą jis ir sakė — vienų tarp visokių skrynių ir spintų prirloglytame koridoryj pastebėti nebuvo galima, kitos gi diktume, pro tas skrynias, spintas neprasiveržė ir vietoj ant suolų patogiau joms buvo ant spintų ir langų sėdėti.

— Taigi, brolau, kad taip — patvirtino Adzius — bet nebijok perdaug vis sužvejosi sau kokią nors, kad ir nepirmos rūšies.

— Tik jau, brolau, manęs prie tų „kurapkiškų“ neveski, man ir matutė dažnai sako: „Tik jau vaikeli, kokią marčią man vesi, kokios nevesi, tik nevesk mažos, nes aš maža, marti bus maža, tai visai iš moterų išeisi.“

— Cit cit, aš tave supažindinsiu su viena iš didžiųjų, kuri ir dolerava ir skambinti moka — ramino Adzius.

— Bravo Adzius, juk iš „žmogystos“ neprasikursi, jei dolerių neturėsi — šokinėjo Mateušas ir davė kelius boksus Adziui, nes jis mėgdavo sušveisti į Adziaus raumeningus šonus.

— Na gerai, šeštadienį bus robaksas, tai apsisuksime. Dabar „iki“ — padavė ranką ir retais žingsniais nudūlino sau.

Nors aš buvau sakęs, kad lazda meilę gal jam amžinai išmušė, bet supraskit, kad aš tik Viktytės meilę teturėjau omenyj. Mateušas apie kitas mergaites dažnai manė ir kartais net jam paširdį imdavo lyg replėmis gnybti iš skausmo pamanius, kad jis vienas pasaulyje, kaip akmuo jūros dugne.

Viktytė atvažiavusi į Kauną pirmu tikslu sau pasistatė diplomatišku keliu užkariauti Mateušo meilę ir lyg gaisre supleškinti jo atšalusią širdį savo meile.

— Imsiu vaikščioti su kitais, imsiu flirtuoti ir žiūrėk kaip jam manęs pagailės, kaip ims sparnelį vėl rėžti aplinkui — kasdieną ji sau dūmojo.

Ir iš tikrųjų lyg užuodę tokią Viktytės nuomonę, vaikinai lyg bitės apie medų apie ją ėmė ūzti. Keista būtų, jei tokia uoga neturėtų pasisekimo. Net garsusis „arbiter puellarum“ ją pastebėjo. Tiesa, Viktytei ne tiek jis į akį krito, kiek jo spalvuota kepuraitė.

— Imsiu ir nusivesiu jį į robaksą — diktavosi sau Viktytė — aštrios uniformos spalvos pasieks Mateušo laikinai miglotas širdies gilumas ir prisimins jis mūsų praeitį.

Atėjo ir laukiamas šeštadienis. Mateušas nelaukdamas manęs su Adziu jau trečią kartą batus šveičia, nekantrume trečią kartą galstuką maino, o veidrodin žiūri gal jau dešimtą kartą. Kai išsičiustijo, išsipucijo buvo ko ir pažiūrėti. Tiesa, nors nosis lazdos paplota fasoną ir ardė, bet delto plačios atsikišę ausys tą trūkumą lyg papildė.

Aš, nesuspėdamas, pas Mateušą nusiunčiau vieną Adzių.

Abudu, kol Rudmergės plentu prieš kalną užlipo, sušilo, supluko ir paraudonavo tarytum iš pirties. Čia netikėtai pliusas prisidėjo, nes mergaitės raudonikius mėgsta.

Įėjęs į salę Mateušas nespėjo žvilgsnio aplinkui apmesti, kaip kruptelėjo ir jei ne Adziaus kietos rankos gal būtų nėręs laiptais atgal.

— Kur tu bėgsi nė mergaičių nepasižiūrėjęs — suriko Adzius.

— Tai kas čia per „melničia?“ — drovėdamas prisipažinti, kad jis tos „melničios“ nusigando, Mateušas paklausė.

— Čia? — matai kad polką šoka — Adzius atsakė.

Dabar ir Mateušas dasiprotėjo, kad gali būt ir polka tokia keista. Striukas tik ne bukas, nes ypač nosis kaip virkščius smaili, vaikinas nusitvėręs dukart už save didesnę ir kažin kelis kartus storesnę merginą šokdino. Kadangi jai sunku ir iš dalies, kad grindys nesulužtų neatsargu bėgioti po salę, ji tik vietoj trepsėjo, bet vaikinas norėdamas savo vikrumą visiems parodyti, nutvėręs savo šokėjai už kišenių (mat tiek tepasiekė) kojas raitydamas, kaip pagedęs bėgiojo aplinkui ją. Taip smarkiai bėgant aplinkui, jo juodas iki pakinklių ilgumo, perskelta „diela“ kostiumėlis taip išsiskėte, kad atrodė tikrai lyg vėjinės „melničios“ sparnai.

— Bet kodel jis tik aplinkui lyg įgiltas bėga? — paklausė Mateušas.

— Tai kas ten būtų per įdomumas abiem stovėti, jei ji nesisuka, tai nors jam reikia nertis iš kailio. — Tiesa jis ir buvo jau pusiau iš kailio išsinėręs.

Jo šokėja pakreipus galvą ir vieną akį primerkusi trepsėdama rimtai į jį žiūrėjo.

Vaikinas, jei jam perilgi kostiumo skvernai fasono negadintų būtų tikrai „cacka malevacka". Bet dabar tas kostiumėlis ilgas ir truputį siauras, darė jį tikrai pastorišku ir kai jis išeina šokti taip ir norisi sakyti: „Tamstai „dukaunai asabai" nelabai pritiktų jaunas rožes šokdinti."

Polka pasibaigė ir vaikinas džentelmeniškai pakštelėjęs savo šokėjos tvirtą ranką, nubėgo prie kitų. Jis nelyginant gyvasai sidabras ir nešokdamas vietoje nerimo. Kol Mateušas su Adziu perėjo skersai salės, jis arba del aiškumo vadinsime „cacka malevacka" jau ketvirtą „skaistveidę" meiliai kalbino. Dieve sergėk, aš nenoriu žmogaus apkalbėti, jis ne svetimas, bet savąsias beatričias ten kalbino.

Kas kad mažas ir smulkus — pasisekimą prie mergaičių nemažą turėjo. Būdavo pažiūrėk ir bekudakuoja, kaip mažųjų gaidžiukas savo beatričių būryje. Tiesa ne visos jo mylimosios buvo. Visa dešimtį buvo tik šiaip jo džiugintojoms ir tik vienuoliktoji — tikroji. Bet „tikrąją" jis irgi neilgiau kaip mėnesį „tikrąja" vadindavo. Būdavo mėnuo praeina jis jau naują renkasi ir ne iš svetimų, kaip tik iš tos dešimties.

Dabar savo vikrumu jis stengėsi jas visas užimti, delto kaip kamuolis nuo vienos prie kitos ir riedinėjo.

Kiti dantis ant jo griežė, kad jis visas išrenkąs ir „pamokyti" žadėjo, bet jam nei šilta, nei šalta nuo tų gasdinimu nebuvo. Bet nevisada ir jis laimingas buvo. Baisu, neverta nė minėti, kokia tragedija išėjo su Marcyte.

Mat vienas gal dvidesėtkį perleidęs, kitas taip pat, kaip tik sužinojo tai ir pabaigta... Be to dar tiesa, ar ne, kad ir kaž kokia „Sonė" jį rusiškame romane apdainavus. Bet kam čia kitų nuodėmes kratyti, kad ir pas mumis pačius jos kaip amalas ant agrestų krinta.

— Tai, brolau, viena iš feiningiausių — sušnibždėjo Adzius rodydamas į Marcytę.

— Po velnių, supažindink mane! — suriko Mateušas, net Marcytė atsigręžė. — Graži ir daili, nelyginant „serdinka," nors imk ir suvalgyk —lūpomis čepsėdamas patyliai šnekėjo Mateušas.

— Žiūrėk į veidą ir sakyk kas jame tau daugiausia patinka? — paklausė Adzius.

— Lūpos, kad jas velniai, lūpos, kaip perspausta vyšnaitė, nors imk ir ragauk! — vėl riktelėjo Mateušas.

— Nieko neišmanai! — niekino Adzius.

— Na tai kas, dekolte man nelabai tinka, nes mama dekoltuotos ir į grįčią neįsileistų?

— Nosis, vyrel, nosis — žiūrėk nelyginant aristokratiškas kuldūnas. Del vienos nosies aš ją „ženičiaus“, — rankas trindamas džiaugėsi Adzius.

— Ach, nosis nosis, ne kaip kuldūnas, bet kaip pusė kaldūnėlio — ir kaip vikri Marcytė gręžiojosi, taip ir Mateušo akys lakstė. Bet kad jį kur, tas ilgaskvernis „cacka malevacka“, pripuolė prie Marcytės ir išvedė valso. Mateušas nebegalėjo gerai į ją bežiūrėti, tuo labiau kad „cackos — malevackos“ išsiskėtė skvernai ją uždengė, be to abudu kaip vijurku dulkių kulius keldami smarkiai sukėsi.

— Kai baigs valsą būtinai tu mane privesk prie jos — piršosi Mateušas.

— Neverta, neišsimoka — ji jau dvyliką tikrųjų perleidus, o tryliktame nelaimingame skaičiuje gali visai nekaip išeiti. Be to tau nedičkės netinka. Šit Vapsvaitė neužimta aš tave prie jos privesiu — ir parodė į tą pačią nuo kurios Mateušas salėn įėjęs ką tik nenusigando.

— Kad žinotum per duža. —

— Bet atmink, kad dolerava ir skambina neblogiausiai, aiškino Adzius.

— Jei taip tai eikim — ir priėjo abudu prie minėtosios doleravos.

— Prašau susipažinti čia mano draugas Mateušas — kalbėjo Adzius „Dolerava“ paputusi gurklį, nuo pakinklių iki pačių ausų peržvelgė Mateušą ir siaurokai nosį ruktelėjus ištiesė jam ranką.

— Prašau sėsti — prašneko ji.

— Ar pagedo, nejau ji iš karto mane ant savo kelių prašo sėstis, nes kitur niekur nėra — manė sau Mateušas.

— Dėku nesinori — sumišęs jai atsakė.

— Žiūrėkit kaip mūsiškiai džentelmeniškai šoka — parodė į vieną vaikiną.

— Ir šiauliečiai nė kiek neprasčiau — norėdamas paerzinti Mateušas tarė.

— Atsipraušau, pas šiauliečius džentelmeniškumo nė už skatiką, jei tik kaip pas seną mergą panaberijos —

— Kažin ar tiek daug tamstos jos turite — paklausė Mateušas.

— Tiesa aš dar nešneku apie tai, kas iš mūsų daugiau supranta apie džendtelmeniškumą, ar tamsta ar aš, bet faktas, kad šiauliečiai man netinka. Kur tu matęs, Šiaulių davatkos net mano brolį su šluotomis į Panevėžį išginė... Panevėžiečiai daug džentelmeniškesni. —

— Ar pagedo, jau ji supyko — manė Mateušas. Tiesą pasakius buvo iš ko „uparai“ kilti. Tokios ir nervų ir širdies yra ko pasižiūrėti.

„Dolerava“ atsikėlė nuo Mateušo ir nuėjo sau.

— A-ch kaip sušilau, kaip sušilau — atsisėdus šalia Mateušo ir vedindamos nosinėliu šnekėjo Marcytė ir kad greičiau atvėsti ji išskėtė rankas, kurių viena atsigulė ant Mateušo kelių. Iš karto Mateušas pamatęs gražią rankytę ant savo kelių norėjo griebti ir pabučiuoti, bet susilaikė ir tik atsargiai iš visų pusių ją apžiūrėjo.

— Vai kaip man liūdna kaip liūdna, kad būtų kas upą pataiso tuoj pabučiuočiau — skundėsi Marcytė.

— O jei aš pataisyčiau panelės ūpą? — prislinkęs arčiau kaž koks nepažįstamas kalbėjo ir staiga atsistojęs ištiesė savo kaip paduską minkštą plačią ranką. Jam drąsos prie panelių netrūko nes jam rodėsi, jog jis labai gražus.

Marcytė ištiesė pirštelius prie jo delno ir tylomis, kad neišgirstų sušnibždėjo savo pavardę. Mateušas lyg labiau nosį užrietęs žiūrėjo jį. Bet ir buvo į ką žiurėti Vienu žodžiui vyras — kupetis. Jis vėl nepasiklausęs sėdosi ant suolo, bet taip tvirtai kad ir suolas ir grindys sutraškėjo, net Marcytė kruptelėjus riktelėjo:— Nesulaužyk tamsta suolo!

— Ką tamsta sakai? — ausį prikišęs prie Marcytės nosies-kuldūnėlio klausė „kupetis“.

— Panelė sako, kad suolas braška — atsakė Mateušas.

— Kaip kaip? — vėl prinėšė ausį prie Mateušo į dangų žiūrinčios nosies.

— Draugas sako, kad tamsta labai lengvai atsisėdote — šnibštelėjo Marcytė.

— Chi chi chi! — nusijuokė „kupetis“ — galimas daiktas — bet jo juokas ir šneka daugiau į senos mano tetulės, negu į vyro panašu buvo. Tiesa visa savo figūra ir natūra tai tikra tetulė ir buvo tik vieno sejono tetrūko. Vienu žodžiui — dužas, pilnas ir tiek. Vieno draugo patarlė: „Senas žmogus ir jaunas studentas“, jam taip pat galima pritaikinti. Įsivaizduodamas save gražiu, labai daug šnekėjo apie paneles ir dar daugiau prie jų artinos, bet tik panelės kaž kodel nosį užsiėmę bėgdavo šalyn. Bažnyčioj nesykį mačiau beveik kryžmais gulintį, bet namuose visai nedavatkiškai. Perbraukti letena per kitų sprandus jam tik malonumas. Kito asmens gerbimas — jam juokai. Išlojoti ką ir iš kambario išvaryti jam tik malonumas.

Didelis priešininkas madų. Patsai su nuo „patapo“ metų frenčiu. Didelis šalininkas studentų uniformai žemaitiškų klumpių ir lepšių — kepurių.

Mat lepšės jis pamylėjo jau tėtės „ciukes“ ganydamas — ne vieną jų botagu sučiaižijo.

Dabar pamatęs kad Marcytė nuo jo nusigręžė ir lyg su automobiliu važiuodama padarė rimtą „dielovoje lico“, jis sumanė atsikelti, bet tai jam labai sunku padaryti. Visada kol jis nuo suolo atsikelia išeina apie penkias minutes. Jam pradėjus iš lėto keltis Marcytė nustebo ir paklausė.

— Kas ar tamstai vidurius suskaudo, kad taip sunkiai keliatės?

— Ką panelė pasakei? — lyg pastumtas atkrito į suolą.

— Man baugu su tokiu sunkiu žmogumi sėdėti dar galime apačioj atsirasti — tarė Marcytė ir atsikėlusi nuėjo sau.

— Kaip toji panelė pasakė? — prikišęs ausį klausė Mateušo

— Atsiprašau, su tamsta negalima susišnekėti — supykęs kad Marcytę nuo jo nuvijo Mateušas tarė ir atsikėlęs nuėjo.

— Chi chi chi, tai kas tamstai yra pasakyti! — pumpsodamas vietoje kalbėjo „kupetis".

Tuo tarpu atsisėdo šalyj jo Liepsnis didžiausis antifeministas.

— Na kaip tau einasi? — paklausė „antifeministas" „kupetį".

— Gi panelė pabėgo. Na palauk aš kitą surasiu!

Antifeministas nusispiovė ir nuėjo šalyn. Jis jei galėtų didžiausiu džiaugsmu įrodytų, kad moterys ypač mergaitės dūšios neturi ir ko mažiau moterų pasaulyj būtų, tuo jis laimingesnis, Mergaitės jam blogos dvasios ir kad prie jo nepriliptų kokia, tai pats stengėsi praščiausiai atrodyti. Pirmiausiai paprašė mamos, kad jam pasiūtų plačias kelnes ir dukslų frenčių mat mergaitės nemėgstančios plačiakelnių ir abdribusįais frenčais vyrų. Veidą prausdavo per savaitę tris kartus, delto jis ir miltuotas ir sviestuotas ir visaip išmargintas.

Kaip teko vėliau sužinoti jis jokio etikėto nepripažįstąs. Jo valgis neuždengtas palovyj su kitais daiktais laikomas. Duoną kandąs visada iš viso kepalo ir sviestą tepas kaip mama išmokė su pirštu, o jei skubotai, tai su visa sauja. Delto taip nusimozodavo. Šiaip jam draugams pamokslus sakyti, taip pat apkumštavoti laukan iš kambario išmesti, kaip ir „kupečiui" buvo labai paprastas dalykas. Bet kam čia apie tokius ir kalbėti grįšiu prie to kas reikia.

Mateušas norėjo eiti prie Adziaus, bet pamatęs maloniai šnekučiuojantį su „senąja" atsitraukė.

Adzius „savąją, kaip ir daugumas, turėjo tik ją šventvagišku būdu įsigijo. Jo draugas Budilninkas išvažiuodamas ją paliko Adziaus „apiekoje", bet Adzius, kaipo ištikimas draugas, ėmė ją apiekavoti daugiau, negu Budilninkas norėjo. Kada Budilninkas sužinojo, jog Adziaus „apieka" jam persūri, grasino sugrįžus ir šonkaulius išlaužyti ir į dvikovą šaukti, bet Adzius tik juokėsi iš tokio bauginimo, nes žinojo kelius kartus už Budilninką tvirtesnis.

Kad buvo delko šonkaulius laužytis, tai kalbos nėra. Mergaitė nors „kurapkiško" didumo, bet graži, kaip sirbte išsirbusi, o balselis tikrai kaip gegutės pavasaryj, delto kai kurie ją „gegute" ir vadino.

Mateušas salės pakraščiu ėjo toliau. Kitame kampe pastebėjo „cacką-malevacką" su savo „vienuoliktąja" besėdintį. Jis prieš ją ištempęs kaklą spoksojo, o ji taisė jam kaklarišį, kurį pati numezgus vardo dienoje jam dovanojo. „Vienuoliktoji" taip pat ne

iš prastųjų buvo ir jei nepeckotų juodais dažais savo antakėlių, tai visai daili mergička. Šiaip kai antakėlius juodai perdaug ištrina, be to šiek tiek pasibaltina, tai ne į dailią panaitę, bet daugiau į cirko klouną panaši pasidaro. Taip pat perdrąsi, nes pagal didumą ir smulkumą dar pašalėlėj su lėlytėms žaisti pritiktų, o ji kartais ir mokytų žmonių nesigėdindavo paerzinti. Pavyzdžiui, kaip sykį vienas garsus daktaras vėlai pas savo numylėtinę atėjo ir nesant tai numylėtinei namuose, ji perkeitus balsą patamsyj ėmė meilintis prie svečio. Daktaras manydamas, kad tai jo „brangioji", ją saldžiais bučkiais tuoj būtų ėmęs vaišinti, jei nebūtų sugrįžusi ir pati „brangioji." Be to ji kartais jam pameluodavo, kad jo meilutės nėra namuose ir daktarui ilgus pusvalandžius prisieidavo po laiptų laukti. Taip pat „cackai malevackai" ir dvikova gresė su jos „pirmuoju", bet kadangi jos širdis prie jo lipo, tai ir „pirmojo" paskirtas žiedelis atsidūrė ant „Malevackos cackos," mažojo pirštelio. Jis jos kitaip nevadino, kaip: „Širdies burbulytė" arba „Stiklinėlė mano".

Mateušas norėjo artintis prie Marcytės, bet ji blogo ūpo apimta užšoko ant scenos ir ėmė skambinti liūdną maršą. Del nepasisekimo jis drožė laukan, bet čia vėl net atšoko; gi žiūri Viktytę žandarmas po ranka paėmęs vedasi. Tuoj Mateušui puolė į galvą mintis: „Kažin kokiu būdu jis ją areštavęs."

Viktytė kaip šautuvo kulipka tiesiai drąsiai priėjo prie jo.

— Sveikas Mateušai. Prašau susipažinti čia mano draugas.

— Arbiter puellarum — pratiesė džentelmenas — žandarmas ranką ir taip vikriai nusilenkė, kad jo kepuraitė nuslydo nuo pakaušio ir lyg tyčia užsikorė už Mateušo atsikišusios ausies, bet jis ją greit nukabino ir įsikišo į frenčio kišenėlę, (mat kepuraitė nedidelė buvo). Mateušas dabar suprato, kad ne su gelžkelių žandarmu, bet su studentu jis turi reikalo. Jis susipažino, bet jo veidas, lyg būtų kieno dilgine pakrapintas, baltais ir raudonais plekais mainėsi. Jau iš karto galėjai suprasti, kad Mateušo širdyj nebeviskas tvarkoj.

— Nejau ji taip nebloga, kad net tokie „žvaigždės" aplinkui ramunį suka? — manė sau.

Viktytė ir elegantas atsiprašę nuėjo sau. Mat Viktytė ėmė vykdyti savo diplomatišką sumanymą.

Tuo tarpu Mateušas pamatė ant lango sėdinčią vieną rožę, kurią nežinia delko visi „romėniška" vadino. Aš jai ne tiek „romėniškos", kiek „egiptiškos" vardą būčiau davęs, nes iš veido neva egiptiška atrodė, o ypač jos nosies pačiame smaigalyje daug kas egiptiška slėpėsi. Ar valgo, ar kalba, ar dainuoja visada egiptiškas nosies galas į gerklę linksi, tarytum ir jis valgyt nori.

Mateušas nė pats nepamatė, kaip pasijuto jos šokti beprašąs.

— Ar tamsta moki šokti? — paklausė „romėniška".

— Tai jau šiek tiek trepsiu — linksėdamas atsakė Mateušas.

— Jei tik trepsi tai aš... aš trepsėti nemoku — atsakė ji.

Susigėdęs Mateušas nuliogrino atgal į salę ir kampe visą vakarą persėdėjo. Matė jis, kaip Viktytė su elegantu šoko ir ėmė po truputį šilti jo širdis lyg sagonėlis ant ugnies. Matė taip pat kaip „romėniška“, galvą perkreipusi ir paskliundomis šoko, matė visus ir gerai įsitėmijo. Viktytei minėtas elegantas atsibodo. Ji atsiprašiusi nuėjo į kitą kampą ir galvojo kaip dar šį vakarą sueiti su Mateušu, nes viena nebedrįso.

Ėmė griežti paskutinį suktinį. Mateušas matydamas, kad mudu su Adziu užimti — išėjo eiti namo. Viktytė pamačiusi taip pat iščiaužė paskui. Garderobe pasitaikė vėl abiem šalia sustoti.

— Ar tamsta jau į namus? — klausė Mateušas.

— Aš būčiau jau senai parėjusi, bet bijau viena.

— O kur tamstos draugas? — vėl paklausė.

— Et, jei tokie draugai lydi, tai geriau aš namo neisiu — atsakė ir padavė palaikyti redikiulį. Mateušas jai padėjo užsivilkti ir kaliošus maunantis palaikė, kad nesvyruotų.

— Palydėčiau aš tamstą bet... — nutrūko jo žodžiai.

— Ach! — suriko Viktytė iš džiaugsmo — kam dar tokios mintys, juk mes gimnazijos draugai?

Nors nepertoli buvo Viktytės butas, bet kol juodu parėjo, išėjo bemaž visa valanda. Mat iš karto Viktytė kelis kartus vos nepaslydo, nes buvo labai nuvargusi ir Mateušas stipriai po ranka paėmęs turėjo ją pamažu vesti.

Nors Viktytės širdies smarkus tvaksėjimas nekartą priminė jam greitesnį ėjimo taktą, bet drungnas jos krūtinės alsavimas sulepšino jį ir ėjo abudu vos krutą.

Buvo jau visai netoli vartų kaip Mateušas nežinia kaip, visą praeitį su Viktyte atminęs ėmė lyg pamišęs, ne tai šnekėti, ne tai dainuoti:— Ar atmeni tą šventą naktį, kad Lygumų klebono sodne mūs jaunos širdys ėmė plakti?..,

Ar atmeni tą žaliąją liepyną, kai meilę skambinau aš tau su mandalina?

Ar atmeni tą Šiaulių ežero laivelį, kada jauna skaisti ilsėjais tu ant mano kelių? — ir daug ko jis jos klausinėjo.

Viktytė nespėjo atsakyti: — Atmenu, kur neatminsi. — Bet iš susijaudinimo jos balsas buvo neaiškus širdies plakimas dvigubai smarkesnis ir nepamatė, kaip jau buvo bepraeinanti pro savo butą.

— Ach, būčiau praėjusi! Labai gaila kad...— bet nepasakė, ką norėjo.

— Labai gaila, kad likimas mumis skiria — atsiduso Mateušas. Ji nebežinojo, ką jam besakyti ir tik vėl pasigirdo virpąs balselis: — Sudieu Mataušyt! —

— Sudieu Viktuk! — papildė Mateušas, bet dar ilgai nepaleido jos rankos. Pagaliaus dar stipriai vienas kitam į akis pasižiūrėjo ir išsiskyrė.

Viktytė iš džiaugsmo nežinojo ir nebegalėjo manyti nė svajoti, nusirėdžiusi krito į lovą ir užmigo. Kaip išvargusios miegas saldus, taip ir sapnai saldūs ir paslaptingi. Vos tik ji užmigo, rodos ir mato: puikiausioje Kauno salėje prisirinko daug iš svetimų šalių atvažiavusių jaunų svečių ir viešnių. Svečių dainavimas nuo žemės ją kilnojo, o šokti, tai vienas gražiai, kitas dar gražiau, vienas vikriai, kitas dar vikriau šoko. Bet Viktytė tuose šokiuose dalyvaut negali, nes Mateušas jos neleidžia. Rodos sėdi juodu pirmutinio prie salės kambario kertelėj ir šneka, dalinasi nemiegodami skaisčiausiais meilės sapnais, lakiomis svajonėmis.

— Kas iš tų šokių ir tų dainų, tik svieto tuštybė, ar nedidesnė garbė Dievui sėdėti, o taip, — sudėjus adudu galvas, — ir manyti apie kilnius meilės idealus, apie gyvenimą ir mirtį, — kalbėjo Mateušas.

— Dabar gavėnios laikas ir mūsų meilės kančioms plėstis labai pritiktų, bet gerai, kad jų nėra, geriau tik mes apie jas pamąstykim — rodos kalbėjo ji pati.

— Bet jei tavęs Viktyte čia nebūtų ir nebūtumėm mes draugais, aš neiškęsčiau dabar su viešnioms nešokęs, bet dabar kam mums šokti, kad geriau dviem.

— Ir aš neiškęsčiau nešokusi, jei tavęs nebūtų — rodos vėl ji atsakė. — Aš dainuočiau, šokčiau!.. Dabar tu mane išmokei būti rimta... Ir gerai kad išmokei, kad neatidavei svieto tuštybėms!— Ir taip visą vakarą džiaugėsi, rodos juodu mainėsi meilės svajonėmis, dėkojo Dievuliui kad neįleido į tą purviną sūkurį, kuriame maišėsi kiti draugai su svečiais ir viešniomis. Abiejų širdžių tvaksėjimas geriausis taktas ir šokis.

Drungnas abiejų atdūsių kvapas susiliejęs darė naują paslaptingą atmosferą ir daug jaunesnę, negu šokančių. Jiedu tik meilės svajonių ir minčių orizontą tematė jiedviem tik dvi sauli tešvietė, kurios traukte traukėsi viena prie kitos ir norėjo susilieti į vieną. Bet rodosi ne tik ji viena ir Mateušas sapne buvo laimingi. Matė ji ir Adzių su savo „gegute“ paslaptingai tik dviese kukuojančius ir kart kartėmis su panieka žiūrinčius į šokių tuštybėms atsidavusius.

Matė ir Arbiterį puellarum, matė ir daug kitų su „savosioms“. Bet rodos verkti ji ėmė, kai pamatė vieną iš savo draugų nelaimėje. Atjautė ji tą nelaimę. Vargšas jos draugas didžiausiame dvasios nupuolime, bėgiojo po salės kampus, landžiojo tarp svečių ir viešnių ir vis šaukė:

„Brigyta, Brigyta!“ Iš pradžių kol jis sekiojo paskui savo Brigytą grasindamas nešokti, tai buvo gerai, bet kaip tik truputį atsitraukė, gi žiūri, kad jau Brigyta su svečiu šoka. Persigando lyg griaustiniui pabeldus ir ėmė po salę vaikyti savo Brigytutę, bet irgi dėja, svečias taip smarkiai Brigytą šokdino, kad jis nė paskui bėgioti nesuspėjo. Pagaliaus svečiai pasisodino ją savo būryje ir vargšas savo „įsispitrėjusios“ su smarkiausiu galvos kasymu ieškojo.

Gal daug dar būtų ji sapnavusi, bet atėjusios draugės ją prikėlė ir ėmė visos dalintis vakarykščiais įspūdžiais.

Mateušas nieko naujo neišgalvodamas visą naktį vien praeities atsiminimais snaudė ir pramiegojo iki priešpiečių.

Buvo rugsėjaus pabaiga. Gamta jau visas mėnuo kaip gulo į mirties patalą ir dabar lyg prieš baisią agoniją nurimus ilsėjosi paskutinę „pasilsėjimo valandėlę".

Jos veidas pageltęs aptemęs, krūtine sunkiai alsavo, retai atsiduso. Dangus rupiais lašais taškė ją lyg su krapylu, o vėjas monotoniškas šaukė: „Iš-ei-k-k du-u-uš-šia-ia vaa-a-sariška!!!

Nors gamtoje baisi tragedija, bet Mickevičiaus slėnis pilnas juokų, linksmų klegėsių. Nepamanykit, Gerbiamosios ir Gerbiamieji, kad slėnis juokėsi, klegėjo, ne—tik slėny vaikščiojančios porelės.

Ten pat netoli takelio, po ąžuolu rankelėms pasirėmusi jau daugiau kaip dvi valandi sėdėjo Viktytė ir laukė Mateušo. Daug porų pro šalį linksmai juokdamos praėjo, bet jos juokas neėmė, ji laukė, laukė ir dar laukė. Kad nematytų kitų laimingų, gal ir jai taip širdies neskaudėtų, o dabar tikra ežio kančia.

— Mateušai mielas, Mateušai brangus.

Mateušo kaip bijūno raudoni skruosteliai — pati nepasijuto kaip ilgėsyj liūdnas ėmė dainuoti.

Mateušas lyg nejausdamas Viktytės laukimo, uždusęs sušilęs plūkėsi į slėnį. Mat po pietų atsigulė pailsėti ir pramiegojo paskirtąjį laiką. Nuo pusvarščio jis ją pamatė po ąžuolu.

Kai Mateušas priėjo artyn, Viktytė lyg nieko nejusdama sėdėjo ir nė galvos nepakėlė.

— Ar pagedo, tur būt įsižeidė, kad tiek ilgai neatėjau,—manė sau Mateušas ir norėdamas padaryti labai meilingą žvilgsnį vieną akį primerkęs žiūrėjo į Viktytę ir laukė ar ji nepakels galvytės.

Dėka mano užmiršimui aš ir nepaminėjau, kad Mateušui viena akis į šalį pakrypusi. Ji ne iš prigimimo jam tokia, bet į savo kreivą padėjimą įpuolė tuo momentu, kada eidamas pro Viktytę pirmą kartą į ją pažvelgė.

Viktytės veido skaistumas ir malonumas taip smarkiai jo dešinę akį į save patraukė ir pasuko, kad paskui jau niekada nebesugrįžo į normalią padėtį.

Matydamas Mateušas, kad nieko nesulauks, krito ant abiejų kelių ir sučiupęs už rankų graudžiu balsu prabilo:

— Vikte Viktyte, mano sielos sopyte, kas tau yra?—

— Aš labai laukiau tavęs! — atsakė Viktytė ir kaip aguona vėjo papūsta palinko arčiau Mateušo. Abudu tylėjo, tik jų širdys netoli viena nuo kitos, lyg norėdamos išsimušti iš krūtinių beldėsi, tūskė, bet ir to tūskimo visas Mickevičiaus slėnis tarytum nutilęs ėmė klausytis.

Mateušas buvo nedrąsus, todel nors ir šalia sėdėjo, bet jokio švelnumo ir ypatingo malonumo Viktytės akyse nesugebėjo parodyti.

— Štiš-š-s, štiš-š-š! — plonu balseliu šaukdama ir rankelėms prieš akis mosuodama sušuko Viktytė. Dabar persigandęs Mateušas sučiupo ją į glėbį klauzdamas:

— Del Dievo Viktyte, kas tau yra?—

— Ši-ši-ši iršonai apipuolė!— mikčiodama atsakė ir atsisėdo Mateušui ant kelių.

— Bet, mano pupagrudyte, ruduo ir vėlu iš kur tau tie širšonai pasimaišė? — paklausė vienu skvernu atgindamas ant jos krentančius lapus.

— Bet jie ūžė ir puolė ant manęs! — netyčia švepluodama atsakė ji.

— Nebijok aš tave apginsiu. Apsaugok, Pone — šnibždėjo sau vienas Mateušas. — Ar jai akyse aptemo, ar galvytė susisuko, ar krentančių lapelių šlamėjimas širšoniškas pasirodė?—

Bet tur būt nėra didesnės laimės ir saldesnio poilsio, kaip šalia mylimojo maloniai užmigti. Taip ir Viktytė privargusi ir truputį sušalusi greit užsnūdo ir net ėmė šnarpšti.

Praėjo jau visas pusvalandis, bet ji, nelyginant šalia mamos, šalia Mateušo miegojo.

Sunku pasakyti ką manė, Mateušas žiūrėdamas į savo mylimąją, tą mylimąją, del kurios teko daug pergyventi, daug skausmų perkentėti. Jam rodėsi dabar jis Dante su savo Beatrica. Rodės, vaikščioja abudu sidabrinėje dangaus aukštybėj, pro žibančius aukso debesis, pro diemantines žvaigždes. Žemėj, rodos, jis niekada negyveno ir jos visai nėra.

Tik neilgai grynos meilės džiaugsmu džiaugėsi. Visai jau temo ir iš slėnio viena po kitos ėmė grįžti porų — porelės. Visi praeidami lyg į kokią sceną į juodu žiūrėjo ir kai kurie net degtukus užsidegę ėjo arčiau pasižiūrėti. Mateušas lyg nematąs tylėjo ir kentė.

— Geriau neišmanėlių akyse cirko klounu, pasityčiojimo objektu tapti, negu išsižadėti tokios iškilmingos meilės valandėlės, — manė jis sau. Pagaliaus ir minėtieji nustojo eiti, bet Viktytė dar nepabudo.

Nors ir netvirtųjų žmogysta, bet visą valandą ant kelių išbuvusi gerokai Mateušą nuvargino ir jis buvo bepradedąs iš nuovargio snausti, bet pajuto kad nuo Viktytės sėdėjimo jo kairė koja smarkiai nutirpusi; stačiai lyg nebe koja, bet kaž kokiu pusru pavirtusi. Nors jis stengėsi užmiršti apie koją, bet jautė didesnį nutirpimą ir ėmė pamažu ją judinti. Koja ir supama neatsigavo, tik ant nelaimės Viktytė lyg lopšyj supama kiečiau įmigo, net susisapnuodama.

Pagaliau neiškentęs nutirpimo ėmė ir patraukė prispaustąją koją.

— O-o šir-šir-šonai! — ūmai prikelta suriko Viktytė, bet Mateušas nebegirdėjo o tik mosavo nutirpusią koją ir tik paskui, kad Viktytė nesupyktų už tokį staigų prikėlimą atsistojęs ir ją

gražiai už rankų pakėlęs davė saldainį. Viktytė vietoj saldainio sučiupo jam už paties nosies galo ir nežinia del ko pabučiavo, paskui paėmė saldainį. Mateušas manė, kad Viktytė nedrįsta kitur kur lupų priglausti, kaip tik prie nosies galo ir smarkiai nutvėręs ją bučiavo. Mateušas norėjo atsitraukti, bet Viktytės lūpos tarytum prilipo, jis stovėjo ir laukė kada bus galas. Tik staiga: — saldainis saldainis iškrito! — riktelėjo Viktytė, bet jos balsas toks sausas, lyg smėlinis buvo. Mateušas visomis keturiomis puolė ant žemės saldainio ieškoti, o Viktytė šaltai atsitraukusi ėjo namų link. Suradęs saldainį Mateušas padavė jį Viktytei, bet ji atžagaria ranka numetė jį į krūmus.

— Eikim greičiau į namus! — prabilo ir nepaisydama Mateušo ėmė smarkiau eiti į namus. Jos balsas darėsi sausesnis, širdis visai normaliai ėmė plakti ir veidas momentaliai atšalo. Jai darėsi šiurpu, nejauku, pyko ant savęs, kam čia atėjo. Ji atsiminė vieną rudens rytą, kada rado savo jurginus šalnos užgautus, pamėlynavusius ir dabar ji jautėsi lyg tie jurginiai, Mateušo bučkio užgauta, pavytusi. Tik ji greičiausiai norėjo pareiti į namus.

Mateušas nieko nesuprasdamas ėmė ją po ranka, bet ji smarkiai ir šiurkščiai sušneko: — Nereikia. — Mateušas ją kalbino, bet ji lyg tingėjo šnekėti ir tik skubėjo į namus. Jei būtų žinojęs Mateušas, kad vienas jo bučkis nunuodins jos meilę, būtų prisižadėjęs amžinai jos nebučiuoti.

Iki namų ėjo labai šaltai, ir šaltai atsisveikino.

Mateušą išpylė prakaitas ir parėjęs lyg sudaužytas atsigulė. Dabar jam niekas, kaip tik širšonai su sparvomis aplink galvą ir galvoje ūžė, zvimbė, šmišiliavo.

Nuo to laiko ir vėl „mūsiškiam jaunam Verteriui“ atėjo dienos — kančių neapsakomų, ilgėsių neišmatuojamų. Kadangi tos kančios ir dabar tebesitęsia, tai jų nei nepradėsiu minėti. Kai tų kančių taurė bus išgerta, tad aš pasistengsiu jums tos taurės vidurius parodyti.

P. Gintalas.

Ežeru.

Leidosi saulė ežero dugnan,
Bangos liūliavo, supo mane...
Aukštame krante beržas svyravo,
Leidosi saulė ežero dugnan...

Vėjas pakilęs debesis vaikė.
Miškas apsnūdęs ošė sapne...
Leidosi saulė ežero dugnan.
Bangos liūliavo, supo mane...

J. Miškas.

Nejudinta sritis.

Keleivis, lankydamas Romoje požemių katakombas, kur pirmieji krikščionys pasislėpę nuo stabmeldžių laikė pamaldas ir laidojo mirusius, labai nustemba, kad jų sienų ir lubų paveiksluose neatsispindi tie baisūs persekiojimai, kurie spaudė krikščionis pustrečio šimto metų „amžinajame mieste“ ir visoje Romos imperijoje. Katakombų dailėje nematyti prislėgtos kapinių ir mirties dvasios. Priešingai, visi pirmųjų krikščionių dailės vaizdai yra ramūs, švelnūs ir sudaro džiaugsmingą ūpą. Tai reiškia stiprią viltį, kad krikščionių vargai su mirtimi baigsis, ir jų laukia laiminga amžinatvė.

Randasi katakombose paveikslų iš krikščionių tikybinio gyvenimo įvykių. Pavyzdžiui, vyskupas suteikia prižadėjusiai netekėti mergaitei uždangalą — amžinos nekaltybės ženklą. Pamatysi ten ir netikybinės dailės: čia duobkasys (fossor) su lempa ir įrankiais traukia į darbą, tenai vyras pardavinėja duoną, o kitur filosofas sėdi, užsivilkęs tipingu jam palijumi. Labai tau patiks sienų ir lubų dekoracijos; skaitlingi paukščių, gėlių ir vaisių girliandų piešiniai. O kas tave labiausiai nustebins, tai skolinti krikščionių iš stabmeldžių dailės motyvai, pav. Amoras ir Psychė renka gėles ir vaisius. Pirmųjų krikščionių dailėje plaka gyvybės pulsas. Toji dailė glaudžiai su jų gyvenimu surišta, yra tikra jų sielos ūpo išraiška. Klaidinga yra nuomonė tų, kuriems krikščionybė atrodo tamsi, slėgianti ir mirties dvasios pagauta. Priešingai, krikščionys ir tuomet gyveno, dirbo, krutėjo ir džiaugėsi; ramybė ir harmonija viešpatavo jų širdyse. Sustingusios dvasios tikyba būtų neįstengusi perblokšti stiprios stabmeldybės ir užkariauti savo idealams pasaulio. Gyvenimas krikščionims nebuvo be turinio ir tikslo, nebuvo tai tuščias lakštas, bet turėjo gilią mintį ir prasmę. Visas tikybos ir doros mokslas kėlė jų dvasią į aukštybes. Todel tokios gilios ir giedrios sielos ir galėjo sutverti prasmingą, gyvybės pilną ir džiaugsmingo ūpo dailę, kurio neįstengia išdildyti nė kompozicijų paprastumas, nė menka technika.

Kokia viršprigimtosios tikybos dvasia sukūrė pirmąją krikščionių dailę, tokia pat gyva, graži ir rami dvasia pagimdė bažnytinę muziką ir liturgiją. Nors mes neturime pilnai tikrų žinių apie seniausias himnų ir psalmių melodijas, bet žinome, kad tas bažnytinis giedojimas, kurs buvo popiežiaus Grigaliaus Didžiojo sutvarkytas ir todel vėliau pavadintas gregorianiškuoju, kurį globojo ir vystė viduramžių vienuolynai ir dvasiškija, sėmė pradžią iš katakombų periodo ir užlaikė daug tos pirmykštės krikščionių dvasios ir meno bruožų. Ir iš tikrųjų neprastas yra tas gregorianiškas giedojimas! Pasaulietis žmogus manai esąs pakliuvęs į visai kitą pasaulį, jei patenki keletai dienų į cistercų ar benediktinų vienuolyną, turintį

tvarkingą chorą. Ramūs, saldūs, lyg dangaus, balsai skraido pamaldų laiku po bažnyčios skliautus. Nėra tuose tonuose nieko geidulingo, perėjimai švelnūs, netriukšmingi. Rodosi pajunti, kad tie tonai pamažu įsilieja į širdį, perima visą sielą: užmiršti pasaulio triukšmą, dvasia ilsisi grožyje, kokia tai slaptinga gyvybės srovė apima visą esybę. Neveltui Rousseau nešykštavo gregorianiškam giedojimui pagyrimų, o muzikos genijus Mozartas išsitarė: jis nesigailėtų visų savo kūrinių, jeigu jam būtų tekusi laimė būti mišių prefacijos melodijos autoriumi.

Tas pats ūpas, koks yra bažnytinėje dailėje ir muzikoje, paprastai randamas ir viešose pamaldose — liturgijoje. Kai kurie mūsų Romos liturgijos bruožai yra dar pirmaisiais amžiais gimę. Ypač Didžiosios savaitės pamaldos ir mišių kanonas turi daug senovinių liekanų.

Bet plaukė amžiai, įėjo į Bažnyčią naujos tautos, kitokio temperamento, kitokių gabumų ir savitų dvasios ypatybių. Visa tai uždėjo antspaudą ir bažnytiniam gyvenimui. Bažnytinė dailė pergyveno 19 amžių bėgyje visokių pakraipų, pasisavino įvairių stilių ir formų. Bet nors jos išviršiniai rūbai keitėsi, tačiau dvasia pasiliko ta pati. Kokia prasmė glūdi pirmųjų krikščionių dailėje, tokią pačią rasime ir visų amžių bėgyje. Tik tas yra skirtumas, kad plėtojantis kultūrai, krikščionių dailės technika nuolat tobulėjo.

Kaip bažnytinė dailė keitėsi ir vystės pasisavindama savo laiko žymes, taip ir bažnytinė muzika ir liturgija. Ilgi amžiai pagimdė daug genialių muzikų, kurie ieškojo naujų kelių ir naujų formų. Genijai kaip Orlando ir Palestrina pakėlė bažnytinę muziką į aukštybes. Ilgi amžiai šalia vokalės bažnytinės muzikos sutvėrė dar ir išvystė instrumentalę muziką: ypač vargonams teko vaidinti žymų vaidmenį. Tačiaus, nors tai naujos muzikos rūšys ir lytys, bet jose glūdi ta pati pamaldi krikščionybės dvasia, galinti išsireikšti įvairiausiais būdais. Bet, vis delto negalima praeiti nepaminėjus, kad paskutiniais amžiais daugelis kompozitorių tikros bažnytinės muzikos sielos nesuprato. Todel mūsų laikais dažnai pasitaiko girdėti kompozicijų, kurios žmogaus nesukaupia ir nepakelia jo širdies prie amžinų idealų, bet išblaško savo teatraliniais motyvais.

Panašiai, kaip bažnytinė dailė ir muzika, evoliucijos negalėjo išvengti ir katalikų liturgija. Amžiai uždėjo savo antspaudą pamaldų ceremonijoms, maldoms ir bažnytinių rūbų išvaizdai. Tačiau, nežiūrint į tai, gyva ir amžinai graži krikščioniškoji dvasia joje visuomet ta pati pasiliko. Tik reikia prisipažinti, kad liturgijos turinys yra nesuprantamas ir nežinomas ne vien liaudžiai, bet ir daugeliui mūsų inteligentų. O ko jie nežino, į ką jie neįsigilina, to negali jie ir pamilti; jiems tai pasilieka svetima.

Europoje gi, ypač tarp Vokietijos katalikų, prasidėjo liturginis judėjimas (liturgische Bewegung). Čia spiečiasi ne vien dvasininkai, bet ir pasauliečiai ypač besimokinančioji jaunuomenė,

kad pažinti liturgijos turinį ir jos simbolinę prasmę. Toks veikaliukas, kaip Berlyno universiteto profesoriaus R. Guardini [1]) „Liturgijos dvasia“, greitai išperkamas ir godžiai skaitomas. Daugelis pagauti tos katalikiškosios romantikos ūpo tyrinėja ir bažnytinį giedojimą ir dailę. Viename Vokietijos universitete paskelbus, kad tėvas F. Böser'is, benediktinų vienuolis iš Beurono, laikys ištisą savaitę paskaitas apie Didžiosios savaitės liturgiją, prisirinko pilna didžioji auditorija ne vien studentų, bet ir visokių profesijų katalikų inteligentų. Paskaitos paįvairinama gregorianiškuoju Didžiosios savaitės giedojimu. Visi klausytojai tuo susidomėję ir atydžiai klauso kiekvieno žodžio.

Matydami tą visuomenės susidomėjimą Vokietijos ir Šveicarijos benediktinai (Iš Maria - Laach, Beurono ir Einsiedeln'o) mėgina kelti liturginį supratimą raštais. Dabar pradėjo veikti toje papraipoje ir kiti ordenai, ypač jezuitai.

Liturginiame judėjime eina priešakyje idealingesnės vokiečių katalikų moksleivijos organizacijos — gimnazistų „Quickborn“ ir studentų „Hochland“. Jie mat yra romantikai, myli grožį ir meną; jie keliauja vasaros vakacijų laiku, pasikabinę ant pečių gitaras ir mandalinas, aplankytų gražių vietų, pilių griuvesių, senų miestų, bažnyčių ir istorinių paminklų.

Ir mūsų ateitininkai turi sudarę įvairių sekcijų. Gera būtų, kad kame nors atsirastų viena kita sekcija, kurios tikslas būtų pažinti liturgijos turinį ir dvasią, ir tyrinėti bažnytinį meną. Arba tą darbą galėtų sau užsibrėžti bent kai kurie eucharistininkų būrelio nariai. Tuo dalyku turėtų susidomėti ir klierikai, turį tam gabumų. Ateitininkų chorams reikėtų prasilavinti ne vien dainuoti ir pagiedot bažnyčioje, bet dar nors šiek tiek susipažinti su gregorianiškuoju giedojimu. Žinoma, dabar dar trūksta dirigentų ir tinkamos literatūros, bet pamažu pranyktų ir tas trūkumas.

Net paprastose mūsų bažnytėlėse pasitaiko matyti labai gražių ar senų dalykų, turinčių žinovo akyse aukštos vertės. Randasi kai kur senų nebevartojamų bažnytinių drabužių, kaip antai „Lucko juostų“ arnatų, kurių vertė mums dailės atžvilgiu neįkainuojama. Pamatai relikvijorių ir kitų bažnytinių indų, kurie žinovo akimis labai brangios liekanos. Pasitaiko neblogų paveikslų ir statulų.

Toji dvasia, kuri brangina liturgiją, bažnytinį giedojimą ir dailę įvertins ir visa, kas turi istorinės vertės. Rinkime ne vien tik bažnytinius daiktus, bet ir dainas, patarles, mįsles senus, rankraščius, pinigus, senus spaudinius ir t. t. Tas liturginis judėjimas bus mums dar tuo naudingas, kad paskatins tyrinėti senovę.

Tat pažinkime bažnytinį meną, liturgiją, dailę ir muziką!

---

[1]) Prof. Guardini yra paskirtas ordinariumi naujai įkurtai katalikų pasaulėžvalgos katedrai prie Berlyno universiteto.

A. D. Sertillanges.

Intelektualis gyvenimas.

Trečias skyrius.

Gyvenimo sutvarkymas.

1. Suprastinti. 2. Branginti vienatvę. 3. Bendrauti su panašiais į save. 4. Ugdyti reikalingus santykius (ryšius). 5. Išlaikyti reikalingą darbingumą. 6. Visame išlaikyti vidaus tylą.

I.

Kad viskas tavyje kryptų darbo linkme, negana vien tik viduje susitvarkyti, išspręsti pašaukimą ir valdyti galias: reikalinga dar patį gyvenimą įstatyti į tam tikrus rėmus, nustatyti jam pareigas, kaimynystę ir aplinkumą. Atseit suprastinti. Ruošdamasis ilgai ir sunkiai kelionei neapsikrauk daiktais. Tuo būdu net išorinių apystovų sunkinamas palengvinsi sau kelionę.

„Nekinkysi sykiu asilą ir jautį“ — sako Įstatymas: ramus ir išmintingas darbas neprivalo būti jungiamas su nerimastingais vien išorės gyvenimo trūkčiojimais. Šia prasme mąstytojui dar sykį reikalinga tam tikro asketizmo.

Duoti mokslui pastogę nereikia nei brangių baldų, nei daug tarnų. Užtenka ramumos, trupučio dailės, šiokių tokių patogumų — tai ir visa, kas reikalinga.

Susiaurink pasaulinio gyvenimo užsimojimą. Priiminėjimai, išeigos, kaimynystės ritualas — visa tai ne darbingo protininko reikalas. Išeiginis gyvenimas fataliai kenkia mokslui. Kas galvoja apie genijų nesivaizduoja jį pietaujantį.

Nesiduok sūkurio pagaunamas, nes jis iščiulps tavo pajėgas ir laiką. Būk pats sau vadas. Klausyk įsitikinimų, bet ne formų, o protininko įsitikinimai visad atsimena tikslą.

Pašaukimas yra koncentracija. Protininkas yra pašvęstasis. Jis privalo visas savo išgales sukrauti įkvėpimo ugniavietėn. Darbas bei jo apystovos tai jam viskas. Niekams paleidžiami pinigai duoda tik išblaškymų ir rūpesnių, geriau suvartoti, įsitaisant knygynėlį, padarant mokslo ekskursiją, nueinant koncertan ir t. t.

Kas darbui padeda — visada naudinga, kas jį trukdo — prašalink.

Jei esi iš tų, kurie gyvena ne savo pasirinktuoju darbu — stenkis neapsunkinti savo numylėto darbo valandų, sumažink medžiagą ir atpalaiduok dvasią nuo nereikalinga. Šiuo atvėju protininko žmona turi svarbią pasiuntinybę, kurią pravartu čia iškelti: ji taip dažnai tai pamiršta ir, užuot buvus Beatrice, temoka būti plepi ir blaški (dissipatrice) papuga.

Kiekviena moteris privalo prisiimti kraičiu vyro užsiėmimą; šeimos svorio centras visada yra tėvo darbas. Jame glūdi kūriamasis gyvenimas ir tuo patim pareigos esmė. Ir tai tuo labiau, juo pasirinktasis darbas yra tauresnis ir sunkesnis. Bendras gyvenimas tais atvėjais savo centru turi viršūnę: moteriškė, užuot stengusis iš tos viršūnės pašalinti vyriškąją mintį, privalo ten įsigyventi. Tempti vyrą į niekniekius, neturinčius ryšio su jo siekimais, būtų lygu atėmimui iš jo pomėgio gyventi ir vienu ir kitu viens kitam prieštaraujančiu gyvenimu. Te pagalvoja apie tai Jevos duktė ir tenepatvirtina daugiau nei reikalingą šv. Pauliaus posakį — *„divisus est“*. Jei vedęs vyras tam tikra prasme yra „divisus“ (padalintas) tebūnie jis sykiu padvigubintas. Dievas jam davė: *į patį panašią pagelbininkę:* te nebus ji *kitoji.* Iš giminingos sielos — sesers nesupratimo kilę trūkčiojimai neigiamai atsiliepia į darbo našumą; jie verčia dvasią gyventi nerimastyje, kuris ją graužia; jai nelieka nei džiaugsmo nei užsimojimo; o kaip paliks paukštis be sparnų, paukštis ir siela be savo giesmės?

Te nebus žydinio saugotoja blogu genijumi, bet tebus ji mūza. Apsirinkusi pašaukimą, tesaugo jį. Ar gi svarbu, kas įvykdins tą pašaukimą, vyras ar ji pati? Ji privalo vis tik vykdinti jai skirtąją to pašaukimo dalį, nes ji yra vienas kūnas su tuo, kuris jį vykdina. Nesistengdama būti nei rašto moterimi, nei tuo labiau protininke, ji vis tik gali daug padaryti, padėdama vyro kūriamajam darbui, versdama jį save kontroliuoti, duoti maksimumą gamybos, pakeldama jį neišvengiamose nupuolimo valandose, atitiesdama jo svyravimus, paguosdama nusivylimuose, ramindama rūpestyje — žodžiu tapdama jam maloniu sunkaus darbo atlyginimu.

Žmogus, baigęs darbą, išeina kaip pažeistas; jis reikalingas apsupti ir raminti: tenedrums jį tomis valandomis; tepailsins ir padrąsins; tepasidomės, ką yra padaręs; te padvigubins jį tada, kada jis del perdidelio išsitempimo atrodys lyg sumažėjęs — žodžiu tebus jam moteriškė kaip motina, ir šis galinčius ką tik virtęs silpnuoliu, pajaus savo galias krypstant į naujus žygius.

Kai del vaikų, ši maloni painiava privalo greičiau atgaivinti jame drąsą nei jos išgalių atimti. Tiesa, tie mažyčiai daug reikalauja. Bet jie duoda jums tiek, o gal net daugiau širdies, kiek jie patys reikalauja; jie gali pakylėti tavo įkvėpimą, jį džiaugsmu palytėdami; jie tau laimingai atspindi gamtą ir žmogų ir tuo būdu saugo tave nuo abstraktumo; jie tave sugrąžina realybėn ir jų klausiamas žvilgis laukia iš tavęs tos realybės tikslaus paaiškinimo. Jų nekaltos kaktos skelbia čielybę (intégrité), tą žinojimo seserį, o jų greitumas tikėti, vilti, plačiai svajoti ir visa ko laukti iš jiems vadaujančio tėvo — ar nėra tau, mąstytojau, pakėlimas ir vilties akstinas. Tu gali matyti Dievo paveikslą ir mūsų nemirštamo paskyrimo ženklą tame ateities paveikslėlyje.

Tie, kurie yra atsižadėję šeimos, kad išimtinai atsiduotų savo darbui ir Tam, kuris jį įkvepia, gali džiaugtis, brangindami sau

už tą auką suteiktą laisvę. Šie, galvodami apie savo vedusius brolius, atsimins linksmą Lacordaire'o posakį de Ozanam'ui: „tik vienų sląstų (žemaičiai taip sako) jis nemokėjo išvengti — vedybų". Bet, moterystės ryšiais susirišęs darbininkas, gali ir privalo tuos ryšius paversti pajėga, pakilimo motyvu ir viena savo idealo formų.

II.

Pagrindinis gyvenimo sutvarkyme dalykas tai deramas apsirūpinimas vienatve iš vidaus ir iš nuošalio. Šv. Tomas tai laikė taip svarbiu daiktu, kad iš šešiolikos patarimų septynis pašvenčia santykiams ir šalinimuisi. *„Noriu, kad nebūtumei skubus kalbėti ir lankytis į kalbamąjį kambarį". „Nesirūpink svetimais darbais". „Būk su visais meilus"*, bet *„nebūk labai familiarus su niekuo, nes perdaug familiarumo gimdo panieką ir duoda daug progos išsiblaškyti". „Nesikišk į pasaulinius darbus ir kalbas". „Labiausia venk nereikalingų vaikštynių* (courses inutiles)". *„Mylėk savo celę, jei nori būti įvesdintas į vyno sandėlį"*. Vyno sandėlis čia vartojama darant aliuziją į „Giesmių giesmę" ir šv. Bernardo aiškinimu reiškia slaptą tiesos buveinę, kurios kvapas iš tolo vilioja sužiedotinę, atseit liepsningą sielą; tai yra įkvėpimo prieglauda, entuziazmo, genialumo, kūriamosios iniciatyvos, aistringo ieškojimo židinys; dvasios rusenų ir jo išmintingo svaigumo teatras.

Patekti į tokį rūmą reikalinga palikti visus gyvenimo niekniekius ir pasitraukti į vienatvę, kurios simboliu yra vienuolyno celė.

Būk lėtas kalbėti ir lėtas skubėti ten, kur kalbama, nes daug žodžių *dvasią* lyg *vandeniu paverčia*. Būdamas visiems meilus, nusipirksi sau teisės bendrauti tik su tokiais, kurie tau naudingi; vienok ir su tokiais venk familiarumo, kuris pažeminą; neieškok naujovių, kurios tik drumsčia: nesikišk į *pasaulines* kalbas ir darbus, atseit į tokius, kurie nei moralės, nei protinės vertybės neturi; venk bėgiojimo, kuris gaišina valandas ir pripratina mintį be tikslo klajoti.

Tokios yra švento susitelkimo sąlygos. Tik tuo būdu artinamasi į karališkas slaptis (secret), kurios sudaro sužiedotinės laimę.

Pasišalinimas, yra dvasios labolatorija; vidaus vienatvė ir tyla — du sparnu. Visi didieji darbai įėmus ir pasaulio atpirkimą, buvo dykumoje paruošti. Pranašai, apaštalai, kankiniai, mokslo pionieriai, dailės įkvėptieji, paprasti žmonės, pats Dievas-žmogus — visi yra pasekę ar privalo pasekti šią taisyklę.

Žvaigždingoj nakty, jos iškilmingoje tuštumoje, Kūrėjas sukūrė visatą: kas nori paragauti kūrybos džiaugsmų, tenesiskubina šaukti *fiat lux* nei peržvelgti visą pasaulio gyvįją; vaisingame pavėsyje tesukaupęs jis laiko, kaip Dievas žvaigždžių medžiagai tvarkyti.

Gražiausios gamtos giesmės aidėja nakty. Nors pranešėjai, poetai, ieškotojai ir žvejotojai išskaidytų tiesų reikalingi paskęsti didingoje tuštumoje, kuri yra pilnybė.

Nė vienas didelis žmogus nemėgino to išvengti. Lacordaire'as sakydavo, kad jo kambaryje, tarp jo vėlės ir Dievo „susidarė horizontas už pasaulį platesnis". Emerson'as skelbėsi „laukiniu". Platonas sakydavo, kad jis suvartodavęs „daugiau alyvos lempoje negu vyno taurėje". Bossuet'as keldavosi naktį, kad sutiktų tylos ir įkvėpimo genijų.

Banalus gyvenimas ir *ludibria*, kaip sakydavo šv. Augustinas, vaikiški žaidimai ir krykštavimai privalo nutilti mūzai meiliai prabilus ir tiesai teikiant svaigios ir raminančios paguodos.

„Ko tu atėjai?" klausdavo pats savęs šv. Bernardas. Ir tu mąstytojau, ko tu atėjai į šį pašventimo, susitelkimo ir vienatvės gyvenimą? Argi ne del tam tikro pasirinkimo? Ar nepasirinkai tu teisybės vietoj kasdienio melo? Nejaugi būsi neištikimas savo kultui, leisdamas save pagriebti tam, ką laisvai palikai?

Kada apima tave tyli ramybė ir šventa ugnis žiba laisvai, toli nuo gatvės triukšmo, kada taika, kuri yra *tvarkos rimtis*, sutvarko minčia jausmus, ieškinius, tada geriausiai esi nusiteikęs suprasti, susitelkti ir kurti; esi darbo pradžioje ir bėk nuo menkybių, nes laikas nelaukia, nes gali dangaus del niekų netekti.

Vienatvė tau leidžia susitikti tave su pačiu savimi ir šis kontaktas paties su savimi yra tau be galo svarbus, jei nori save realizuoti ar būti ne kelių išmoktų formalumų bemintis kartotojas, bet vidaus Dievo, Dievo, kuris kiekvienam kalba skirtinga kalba. Pranašas „Kristaus sekimo" autorius sako: „Nė sykio neteko man išeiti į žmones, kad negrįščiau iš jų mažiau žmogumi". Minioje žmogus paskęsti, jei nesilaikai tvirtai, bet kad laikytumeis, reikia pirma pasidaryt turėklį. Minioje ištirpsti tarp nežinomų, lieki prislėgtu kaž kokio svetimo *Aš*.

„Kaip vadiniesi?—Legionas!"— toks būtų išsiblaškiusios ir išorėje paskendusios dvasios atsakymas.

Kaip kūno higienai reikalingos maudyklės, taip sielai reikalinga tylos maudyklė.

Ravignan'as yra pasakęs: „Vienybė yra stipriųjų tėvynė, o tyla—jų malda".

Šv. Tomas sako, kad negalima nuolat kontempliatyviai gyventi, bet tas, kuris tik tam gyvena, kuris viską į tai kreipia ir kada tik galėdamas grįžta į kontempliaciją, padaro ją savo žemės gyvenime tam tikra prasme nenutrūkstamą. [1])

Tose pastangose atsiras malonumo, nes „gerai laikomas kambarys tampa mielas": *cella continuata dolcescit*. Jau tas malonumas bus vienas kontempliacijos pasisekimų, nes pomėgis sustiprina domėsį, išvysto pasisavinimo galias, kurias liūdėsys ar nuobodulis prislėgtų. Kai tiesa tave pagauna, kai jos švelnūs

[1]) Summa Theol. I a. II oc. III art. 2 ad. 4 III.

sparnai pakelia sielą harmoningais kilstelėjimais—sek ją kylančią ir laikykis, kol tik tave laikys aukštybėse.

Nebijok tapti izoliuotu, kurį mes pradžioje smerkėme; palikęs savo brolių keliamą triukšmą, vis tik nebūsi nuo jų nutolęs, nors to triukšmo ir skiriamas.

Tau, protininke, artimas yra kiekvienas, kas tiesos reikalingas, kaip Samaritonui artimu buvo pakelėj sužeistasis. Bet prieš teikdamas tiesą įsigyk jos ir nebarstyk sėjos sėklas.

Žmonijos pažinimui ir jos geram tarnavimui reikia į save įeiti ir ten parimti, matant, kaip visi objektai ten susitinka ir pasisavina iš musų arba mūsų sielos galią, arba mūsų meilės galybę.

Kristus geriausiai mums parodė, kaip galima pačiam būti susitelkusiam ir viską duoti kitiems, visam atsiduoti žmonėms ir sykiu būti Dievuje. Jis saugojo vienatvės rimtį; jis tikrai sujudino minią tik tylinčia siela, kuriai Jo žodis tebuvo tarsi mažytės dūrelės, pro kur veržėsi dieviškoji meilė. Ir koks begalinis pasisekimas šito susilietimo vienąme apribotame punkte, per kurį Dievas galėjo eiti į sielas ir sielos į jį.

Tarp Dievo ir minios tebuvo vietos tik Žmogui—Dievui ir Dievo žmogui, tiesos ir dovanos žmogui. Tas, kuris manosi su Dievu gyvenąs, nebūdamas sutapęs su savo broliais, yra melagis —sako apaštalai; tai paklydęs mistikas ir proto atžvilgiu klystąs mąstytojas, bet tas, kuris gyvena su žmonėmis ir gamta, nesijungdamas su Dievu slaptybėje, nebūdamas tylos ir vienatvės dalyviu, téra mirties karalijos pavaldinys.

Nakties miglose.

Saulutė mėlynuoju dangumi nuriedėjo vakarų link ir pabalusiu veidu pasislėpė, ten tūnojusiam debesėly. Jos spinduliai apleido žemę palikdami ją nakties miglų globoje. Miglos kildamos iš nežinomų vietų apglėbė žemę, savo chaose paslėpė gamtos gražumus ir nutildė dienos bildėsį. Tyla nugalėjo viską ir įsiviešpatavo slėpiningose miglose, miglų deivė įsėdusi į sostą užtraukė pergalės himną. Naktiesdeivės, apsigaubusios savo stebuklingomis skraistėmis, stvėrėsi savo paprasto darbo. Vienos slinko miglų alėjomis, nešė žibintus, dainavo himnus, kitos ištiestomis rankomis klūpojo paslėpusios savo skaisčiai žybančias akis po ilgais nusidriekusiais plaukais. Vaizdai mainės; dvasios slinko po viena kitos tai šen, tai ten, o miglų deivė dar tebesėdėjo soste. Tik

štai miglose pasirodė šviesus taškelis; jis kas kartą slinko vis artyn ir artyn, darėsi šviesesnis ir skaistesnis.

Miglų deivė pastebėjusi skaistųjį taškelį — nusigando, bet nusiraminusi rengėsi stot į žūtbūtinę kovą su juo. Bet taškelis nieko neatbodamas slinko vis artyn ir artyn, ir prislinkęs prie miglų deivės sosto apglėbė ją, ši jo stebuklinguose spinduliuose turėjo žūti. Jos vietoj iškilo šviesos deivė pasipuošusi galvą gražiausiu vainiku. Suskambėjo džiaugsmo ir linksmybės varpas, jo gaudėsys atgaivino tūkstančius giesmininkų, iš jų susidarė šimtai chorų. Jų balsų pažadinta prabudo žemė, prasidėjo harmoningas dienos judėjimas.

Kedainiai *I. Sakalėlis.*
1943 m. I-14.

Žvainys.

Žiema.

Tamsios padangės sniegą vis pila,
Baltosios dulkės sukasi kyla,
Spengdamas vėjas atbloškia bangą, —
Ūžia giružė,
Verkia žalioji,
Vėtros sumaišė žemę ir dangų.
Tai tau žiemužė,
Tai tau baltoji!

Blizgantis rytas, girgždantis rytas!
Laukas prieš saulę stiklu barstytas.
Vėjas patraukia — oras net kvepia!
Laižo vėjelis
Rausvina skruostą.
Nosį mergaitė užantin slepia,
Lenda vėjelis
Rausvina skruostą.

Sniegas, kaip pūkas. Kelias leduotas.
Kažin kas keikdamas šoko snieguotas.
Žengia senutė — sėdos bėdulė —
Pone Karaliau,
Tai slidumėlis!
Klega mažiukai roges apgulę,
Ei valio, valio,
Lėkit, rogelės!

1924 m.

Juczas Švaistra.

Mintys.

(Iš mano užrašų skaitant Fersterio veikalą. „Jaunuomenės auklėjimas“).

Jei žmogus tarnauja tik savo pilvui ar pinigams, tai geriau būtų, kad jis būt užgimęs ne žmogumi, bet kokiu jaučiu, ar metalo gabalu.

Kai tauta, ar atskiras asmuo, nebemato savo klaidų tai yra ženklas, kad pražūtis arti.

Mes visa stengiamės giliai tyrinėti, o gyvenimą tik romanuose pasiskaitome.

Kačiukai yra akli tik 9 dienas, o žmonės dažnai būna dvasiniai akli visą savo gyvenimą.

Ką gali mąstyti darbininkas vis statydamas gražiausius namus su balkonais, maudyklėms etc., o pats skursdamas urvuose?

Kiekvienam, kurį traukia pagunda blogai pasielgti, reikėtų įsivaizduoti didžiulę minią žmonių, einančių jo prašyti taip nedaryti, nes ir jie užsikrės.

Žmonės visada turi ką nors išjuokti, nors ir kaž kaip gerai darytumei.

Savarankus žmogus yra tas, kuris nesielgia prieš savo sąžinę.

Kur nors du žmonės susieina, tenai jau eina jųjų dvasios jėgų imtynės.

Mums atrodytų juokinga, jei žmogus visa, kas tik gyvenimui reikalinga, norėtų pats vienas pasigaminti, bet mums neatrodo juokinga, jei žmogus, nepripažindamas jokių autoritetų, vien savo protu priima, ar atmeta tikybos ir doros dogmas.

Paties savęs apgalėtojas yra laisviausias žmogus.

Religija duoda giliausią gyvenimo aiškinimą, todel sekliajai gyvenimo pažiūrai rodosi ji kvaila.

Religijos įsakymais kalba pats gyvenimas, bet neatsitolinęs nuo jo kaž koks idealas.

Kartais blogas darbas, mūsų padarytas, kitiems gali ir nepakenkti, bet mums patiems tai tikrai pakenks.

Kiekvienas puolimas dygsta iš menkiausios ir nematomos pradžios.

Nors ir mažiausias blogybės menkniekis tavo padaryta, bet jau atsistota ant nedorybės kranto.

Žmonių būčiai sutvirtinti, pagydyti svarbiausi ir brangiausi yra tie jausmai, kurie viešpatauja gryniausioje motinos meilėje— motinos, stipriausiai glaudžiančios prie savo širdies silpniausiąjį vaiką.

Jei norite sužinoti, kokio žmogaus tikrai esama, pažiūrėkite kaip jisai elgiasi, nebūdamas niekieno suvaržytas.

Daugelis žmonių žino dorybių ir nuodėmių vardus, bet nepažįsta jų gyvenime, o dar mažiau savo pačių sieloje.

Į savo sielos gyvenimą šių dienų žmonija žiūri per mažinamąjį stiklą, o į ją apsupantį pasaulį per teleskopus ir mikroskopus.

Didžiausi žmogaus priešininkai glūdi jame pačiame.

Kas nepasiduoda valandos viliojimui, tas yra laimingo gyvenimo viešpats.

Gali būti geriausi žmonės — gerumo ir kilnumo perlai,— bet jei neturi tvirtos valios, jie pirma gera proga pasielgs visai priešingai.

Kas nusideda dvasinei žmogaus prigimčiai, tas yra gyvenimo dėsnių labiau baudžiamas, negu tas, kurs nusideda fiziniai gamtai.

Yra pasaulyje nematomas gelbėtojų ordenas. Kiekvienas skaistus jaunuolis yra to ordeno narys. Jis tiesia daugeliui svyruojančių tvirtą pagalbos ranką pats to nežinodamas ir nenujausdamas — iš jo akių, iš jo balso, veido, iš jo žodžių ta jėga galingai plaukia.

Kas gyvens neprisilaikydamas aukštesnių dėsnių, tas visuomet, galop, pasakys sau: „O, kad aš būčiau verčiau negimęs!“.

Tik kilniai gyvenąs žmogus gali kilniai mylėti.

Dažnai žmogus gyvenimą tesupranta tik tuomet, kai jo gyvenimo laivas būna sudužęs į uolą ir tik skeveldros plūduriuoja vandenyne.

Gyvenimas auklėja tik tą, kas jį teisingai supranta.

Kūno statytoja yra dvasia.

Juoda purvina žemė išaugina gražiausias gėles. Gražūs gėlių žiedai neturi nei mažiausio panašumo su žeme. Tokiu gėlės žiedu ir žmogaus sielai leista gyvenime tapti.

Ūmai geru palikti — negalima.

Jei nesuvaldai savęs tai vis vien sulauksi gyvenime katastrofos.

Jei del ko nors nusiminei, atsimink, kad yra žmonių esančių didžiausiose nelaimėse, vienok jie nenusimena.

Dideliausia pasaulyje jėga — tai kantrybė.

Jei su menkniekiais nekovosi, tai tie menkniekiai greitu laiku paliks nepergalimos jėgos.

Mažiausiai žmonija ištyrė ir suvaldė pati save.

Ką mes padrome, visa grįžta ant mūs pačių galvų.

Gamtos jėgos gerai kreipiamos daug naudos teikia, blogai kreipiamos daug žalos duoda. Tas pats ir žmogaus vidaus gyvenime.

Visa socialio klausimo esmė yra ta, kad mūsų viešpatavimas gamtos jėgoms, nekilo kartu su žemesniųjų žmogaus palinkimų tvardymu.

Lordas Baironas.

Šiemet, balandžio m. 19 d. sueina lygiai 100 m. nuo mirties didžiausio Anglų poeto Lordo Bairono.

Kažin kaip minės jį jo tėvynė Anglija, kurios garbės žvaigžde jisai yra, bet kuri jam gyvenant taip nedėkinga buvo.

Kaip paminės tą didįjį poetą Italija ir Graikija, kurių laisvės jis taip didžiai troško pamatyti ir paskutiniąsias savo gyvenimo dienas aukavo ant pakylančios Graikijos didingojo aukuro.

Del Lietuvos jisai nekovojo, gal ir nežinojo, kad tokia Lietuva su savo puikia gamta ir garbinga praeitim pasaulyje yra ir, kaip Graikija, tuo laiku pavergta. Bet duosningas lietuvis pratęs kiekvienam prigulinčią dalį atiduoti, todel ir mes, jauni artojai, einantieji į literatūrinę dirvą, nors trumpai jį, kaipo didį poetą ir laisvės mylėtoją, paminėsim.

Didis anglų poeta Džordžas Baironas gimė 1788 m. sausio m. 22 d. Londone. Jo tėvas Džekas Baironas, ainis ypatingais žygiais pasižymėjusių Anglijoj Baironų, buvo nenormalaus kartu ir išdidaus būdo, del to visų pramintas „Pasiutusiu Džeku“. Motina miss Katrina Gordon, kilusi iš Škotijos karaliaus Jokubo I giminės. Ji taip pat keisto ekscentriško būdo, nesugyveno su vyru ir pagaliaus persiskyrė.

Nenormalūs, kartais baisūs ir tragingi tėvų santykiai smarkiai paveikė į mažučio Džordžo sielą ir jis nuo mažų dienų pasižymėjo savo išdidumu ir kaprizu. Smarkiai atsiliepė į jautrią jo sielą jo fizinis trūkumas, nes viena koja buvo žymiai trumpesnė, iš kurios draugai, kartais ir motina pasijuokdavo. Kaip nepasitenkinęs savimi ir pasauliu buvo mažas Džordžas, jau aišku ir iš šių žodžių: „Kaip, po velnių, galėjo sutverti pasaulį panašų į mūsiškį? Kuriuo nusistatymu ir tikslu galėjo sutverti tokius vyrus, moteris įvairaus ūgio ir pagaliaus mane! Delko tai?“

Dar nėsant Džordžiui 5 m. motina jį atidavė į mokyklą, kur mokėsi visai prastai ir visus savo mokymos metus buvo paskutiniu, mokiniu ypač iš matematikos.

1798 m. mirė jo tikras dėdė palikdamas savo Njustado pilį jaunam Džordžui. Baironas buvo paskelbtas lordu. Jo materialės apystovos žymiai pagerėjo. 1799 m. Baironą atidavė mokytis į žymią tuo laiku mokyklą Garro mieste.

Reikia pažymėti, kad iki 16 m. savo amžiaus Džordžas buvo smarkiai įsimylėjęs net tris kartus.

1805 m. atsisveikino su Garro ir įstojo į Kembridžo universitetą. Baironui universitetas netiko ir ėmė net neapkęsti jo, nes jame daugiausiai buvo kreipiama domės į matematiką ir klasines kalbas, ko jis nemėgo. Čia greit rado sau draugų ir gyveno plačiai. Po metų jis apleido Kembridžą ir dvejus metus jame nepasirodė. Tuo laikotarpiu jis išleido savo pirmą eilių knygutę Juvenilia“. Vėliau 1807 antrą eilių veikalėlį „Poilsio v alandos“.

Žurnalas „Edinburgo apžvalga“, smarkiai sukritikavo Bairono poeziją, pavadindamas ją be jokios vertės. Tokia kritika smarkiai užgavo išdidėjusį lordą, ir kad atkeršytų savo kritikams, ėmėsi aštrios satyros, kuri netrukus ir pasirodė antgalviu „Anglijos lordai ir Škotijos apžvalgininkai“. Išleidęs savo satyrą poetas su savo draugu Gobgauzu iš Anglijos keliavo į Rytus. Pirma aplankė Portugaliją, Ispaniją ir Albaniją, toliau Turkiją ir Graikiją. Kelionėje jis parašė dvi pirmas „Caild Harold'o“ giesmes. Važiuodamas Konstantinopolin jis perplaukė Helespontą, kurio platumas viena milia. Sugrįžo į Angliją 1811 m. ir tuoj išleido pirmas dvi „Čaild Harold'o“ giesmes, kurios turėjo didžiausio pasisekimo ir tuoj padarė Baironą įžymiu poetu. Bet sugrįžus, lordą sutiko ir daug nelaimių, viena didžiausių buvo motinos mirtis. Sužinojęs apie jos mirtį, išdidus lordas su ašaromis akyse balsu sušukęs: „O, aš turėjau pasaulyje tiktai vieną draugą — savo motiną, bet ir jos dabar netekau!“

1813 m. jis išleido satyrą: „Balsas“, vėliau poema iš turkų gyvenimo „Giaur“, „Marti iš Abidos“ ir „Korsar“. Šios poemos savo gražumu stebėte stebino visą Angliją. 1814 m. parašė žinomą „Odą Napoleonui“, „Žydų melodijos“ ir poemą „Lara“. 1815 m. vedė Oną Izabelę Milbank-Neal. Tais pačiais metais parašė „Korinto apgulimas“. Iširę jo materialės aplinkybės ir patsai poeto būdas netiko šeimyniniam gyvenimui ir po metų jo žmona pametė jį. Žmonos atskyrimas sukėlė visą aukštesnįjį anglų luomą prieš jį ir gyvenimas buvo visai nebepakenčiamas. 1816 m. apleido Angliją. Pradžioj gyveno Šveicarijoj, kur parašė trečią „Čaild Harold'o“ giesmę, eiles „Tamsa“, „Prometejus“, „Šiljono kalinys“ ir čia pradėjo žinomiausį veikalą „Manfred“. Iš Šveicarijos nuvažiavo Italijon; gyveno Venecijoj, aplankė Ferrarą, kur parašė: „Tasso skundą“, aplankė Romą ir grįžo į Veneciją. Čia parašė ketvirtą „Čaild Harold'o“ giesmę, „Beppo“, „Mazepą“ ir pradėjo „Don-Žuan“. Ravenoje parašė „Sardanipalas“, „Dangus ir žemė“ ir „Kainas“. 1822 m. dar kai kurį laiką gyveno Genujoje, kur parašė „Sala“.

Sužinojęs apie Graikų karą del laisvės, Bironas pasiryžo su kardu rankoje jiems padėti. Jam neužteko apdainuoti Graikiją savo gražiausiose eilėse, jis pasiryžo naujiems elinams paaukoti savo turtą, kraują ir gyvastį.

1823 m. su keliais savo draugais laivu išplaukė į Graikiją, ir iškilmingai buvo sutiktas Missolonguose. Jis buvo paskirtas kariuomenės vadu kautis ties Lepantu.

Kaip audringa rudens naktis, audringas poeto gyvenimas anksti pakirto jo jėgas. Du kartu smarkiai persišaldęs jis susirgo ir 19 balandžio 1824 m. didžiausios audros metu jis mirė. Jo kūnas parvežtas į Angliją ir palaidotas Goknell'o kaimo bažnyčioje.

Jau sirgdamas jis parašė eiles, kurios ir buvo jo paskutinės.

Paskutinės Bairono eilės.

Nutilk, širdie, jau metas tau kančias užmiršti!
Jau neprikelti tau vėl meilės sūkurių,
Ir nors, bejėgė, tu kasdien labiau pailsti,
Bet aš mylėt dar vis geidžiu.

Kaip lapas dienos mano gelto ir suvyto;
Ir meilės gėlės štai išlaužytos audros —
Štai kirminas griaužiąs tik su manim paliko,
Rauda skundai jau visados.

Lyg vandenų plotmėj vulkanas pražūtingas,
Senai manyj ugnis vis verda karštumu,
Bet ne žibintą degs ji, malonų, paslaptingą,
Tik laužą mano šermenų.

Nei baimės, nei viltíes, nei kančių išdidžiųjų,
Nei meilės fakelų išmėtytų kovoj,
Išskirt jau negaliu, kadangi pančiais jųjų
Sukaustytas aš vienumoj.

Bet ar ir čia dabar, kur viskas mūšin ruošias,
Sukėlė protas dar mintis man neramias,
Kur karžygių kapus garbės vainikai puošia,
Ir laurai jų baltas galvas?

Jau Graikijos garbė aplink man suspindėjo,
Su jos mūšių laukais, su durklu, veliava.
Drąsuoliui kiekvienam čia skydas net šnekėjo
„Kovot ar mirti tau dalia!“

Pakilk — ne Graikija — vaikai jos jau sukilę —
Bet, siela mano, tu pabuski ir pakilk!
Atminus žygius tuos, kuriuos man kraujas virė,
Krūtinę kovai vėl užvirk!

Pakilki ir smarkiai sutrink kulnu galingu
Dar siuntančių geismų pasenusias svajas!
Pakilki ir prabilk balsu šaltu, niekingu
Į juoką, grožio ašaras!

Ir kam gyvent, kai tu dar vis gailies jaunystės?
Čia žemė, kur graži tau gali būt mirtis.
Pirmyn! parodyki, kad moki ir išdrįsti
Numirt, kaip tikras karžygys!

Eik, ieškok to, ką taip dažnai dalioje mūsų
Ir rasti nemanąs, atranda gan lengvai —
Sau kario kapą; jį surask lauke tik mūšio
Ir tad nutilki amžinai.

Kaunas 4-IV-24. *Juozas Paukštelis.*

Gydytojų nuomonė apie kenksmingumą sveikatai svaiginamųjų gėrimų.

Jeigu kartais gyvenime pasitaiko, kad kai kurie asmens nežiūrint svaiginamųjų gėralų vartojimo, lieka sveiki, tai negalima padaryti išvados, kad alkogolis nekenkiąs. Taip pat klaidingas yra tvirtinimas, kad neperdidelis, su saiku, vartojimas svaiginamųjų gėralų esąs nekenksmingas.

Jeigu mes norėtume nustatyt ribas alkogolio vartojimui, atsižvelgiant į kiekvieno žmogaus sveikatą, tai prieitume prie tokios mažos dozos (kiekio), kokia gyvenime visai nevartojama.

Prof. Dr. A. Veichselbaum, Vien.

Alkogolis nieko nestiprina: jis tik nusilpnina nuovargio jausmą.

Prof. Dr. med. G. v. Bunge, Basel.

Taip pat tas, kurs po mažai alkogolio vartoja, kuomet visai nuo jo atsisakys, pastebės žymų pakėlimą savo jėgų, norą dirbti ir gerą kūno ir sielos nusijautimą. Tą yra patyrę tūkstančiai, šimtai tūkstančių abstinentų.

Visiškas atsisakymas nuo alkogolio yra ne koks trūkumas, bet geras kilnus darbas.

Dr. Hilger, Hahnarzt, Magdeburg.

Alkogolis yra vienas didžiausių kliudytojų kiekvienai reformai kelti tautos gerovę. — Abstinencija pailgina dešimčia metų gyvenimą.

Dr. med. J. Kollemann, Anatomijos prof., Basel.

Aš virš dvidešimt metų lavinausi abstinencijos srity ir pamačiau, kad galima atlikt net sunkiausius darbus nevartojant alkogolio ir pernešt didžiausias sunkenybes.

Dr. David Livingstone, Keliauninkas į Afriką.

Vartojant alkogolį laikas nuo laiko ne per daug silpnėja audinių stiprumas ir mažėja smegenų veikimas.

Taip pat kenkia širdžiai: kiekvienas darbas pagreitina širdies plakimą. Tas pagreitėjimas pas vartojančius alkogolį pakyla keturis kartus daugiau, kai pas negeriančius.

Vienas apgailėtinas veikimas alkogolio yra tai, kad dažniausiai girtuoklių vaikai yra netikę gyvenimui.

Kad alkogolis taip sunkiai nugalimas priežastis yra tame, kad kuomet alkogolis nusilpnina smegenų ir audinių veikimą, atrodo, būk žmogus tampąs tuomet turtingesnis kalba, stipresnis, gyvesnis, tuo tarpu kaip tikrenybėje mąstymo galia ir audinių spėkos yra parblokštos.

Prof. Dr. med. Rosenfeld, Breslau.

Žmogus abstinentas turės atatinkamai savo vietai rūbus, jis pripažins reikšmės dorinėms ypatybėms, dažną su savim kovą, sunkų darbą jis pajėgs lengvai atlikti.

Mr. F. Ree, General Manager der London and North [Vestern Railvay

---

— Kovo mėn baigė Berlyne daktaro laipsniu mokslus mūsų draugas buvęs „Ateities Spindulių“ ir vėliau „Ateities“ bendradarbis, Juozas Sakalauskas. Tikimės, kad naujasai Daktaras daug pasidarbuos atgimusios tėvynės labui.

— Studentų At-kų Sąjungos C. Taryba sudarė redakcinę komisiją: prof. V. Mykolaitis — Putinas, K. Šapalas ir J. Katilius, kuriai pavesta rūpintis organo išleidimu. Kiek teko patirti red. kom. mano pradėt leisti rugsėjo mėnesyje kiek didesnio formato už „Ateitį“.

— Kovo mėn. 30 d. buvo sušauktas Dotnavos at-kų pirmas, viešai leidus veikti, susirinkimas, kuris praėjo su dideliu dvasios pakilimu.

— Lietuvos Universiteto Stud. at-kai įsteigė 6 d. bal. mėn. filosofijos gamtos sekciją tikslu pagilinti pasaulėžiūrai.

— Perrenkant lietuvių studentų draugovės atstovybę (kovo mėn.). į atstovobės tarybą išrinkta 7 at-kai (Taryboj 10 žmonių).

— Prienų ateitininkų kuopos mergaičių kuopelė, kad geriau atsiekti užsibrėžtąjį tikslą „Visa atnaujinti Kristuje“ nutarė: 1) Palaikyti kuo daugiausia Eucharistininkų ir kitas tinkamas mergaitėms sekcijas. 2) Skaityti gero turinio knygas. 3) Lavintis dailėje. 4) Daryti kas savaitė kuopelės sus-mus, kuriuose skaityti paskaitas, referatus, nagrinėti savo parašytus straipsnius. 5) Gvildenti klausimus liečiančius moterį. 6) Pažinti gerai pirmykštį moters gyvenimo stovį ir būdus, kuriais moteris priėjo prie dabartinio gyvenimo stovio. 7) Ruoštis į visuomeninį gyvenimą.

— Šiemet stud. at-kų kuopoj veikia šios sekcijos: visuomeninių, abstinentų, eucharistininkų, dailininkų ir filosofijos gamtos. Kuopa mažesnėmis kuopelėmis, kaip kad yra gimnazijose, nepasidalinus, nors narių skaičius siekia apie 200. Tiesa, prieš Kalėdas buvo patiekta projektas sulig kuriuo kuopa turėjo skirstytis fakultetų kuopelėmis, bet šis nepraėjo. Nežinia kaip bus susitvarkyta nuo rudens semestro, kada narių skaičius dar žymiai padidės. Laikas jau pagalvoti.

Mariampolė. Jaunesniųjų Ateitininkų veikimas. Išvarčius šių ir pereitų metų „Ateitį“, mažai rasi arba visai nerasi parašyta korespondencijų apie jaunesniųjų ateitininkų veikimą. Aš ryžuos parašyti apie Mariampolės jaun. at. kuopos veikimą.

Mariampolės Jaun. At-kų kuopa, kurioje yra virš 150 narių, pasiskirsčius į 5 kuopeles ir 3 sekcijas: į dramos sekciją, abstinentų ir sporto. Turi savo knygyną ir iždą.

Kuopos valdybos sušaukta 8 posėdžiai, kuriuose aptarta bėgamieji kuopos reikalai. Suruošta trys paskaitos, temomis: 1. Būdo lavinimas, 2. Mūsų org-jos uždaviniai, ir 3. Alkogolio kenksmingumas. Kuopos valdyba lankė kuopelių bei sekcijų sus-mus, palaikė tamprius santykius su kai kuriomis kitomis kuopomis. Jos rūpesniu sutverta abstinentų sekcija. Kuopelės ir sekcijos daro kas dvi savaiti sus-mus. Juose skaito savo paruoštus referatus, pasakoja biografijas, knygų turinius, skaito savus rašinėlius, deklamuoja eiles. Kai kada esti pasikviečiama vyresnieji draugai su paskaitomis.

Iždе viso pusmečio 50 litų 87 cent. įplaukų, o išlaidų 17 lit. 60 cent. Tokiu būdu iždе liko 33 lit. 27 cent.

Knygyne yra 220 knygų, iš kurių yra „Draugijų“, „Ateičių“ ir kitų žurnalų.

Redakcijos Komisija suredagavo 4 Nr. „Jaunuolių kanklių.“ Baigiamas redaguoti ir 5 Nr.

„Ateitį“ yra užsiprenumeravę 13 narių.

Visuotiname susirinkime yra perrinkta kuopos valdyba, kuri, kaip girdėjau, jau yra pradėjusi savo darbą. Reikia tik palinkėti, kad ji pasekmingai vestų kuopą. *Skirpstus.*

Vilkaviškis. Iš Jaun. At-kų gyvenimo.

Čia jau penkti metai, kai gyvuoja Jaunesniųjų ateitininkų kuopa. Tik lig šių metų nieko apie ją nebuvo girdėti.

Dabar Vilkaviškio jaunuoliai rimtai ėmėsi darbo ir susirūpi no visais gyvenimą liečiančiais klausimais.

1923-24 m. m. pirmojo pusmečio mūsų veikimas buvo šioks:

Kuopa turėjo apie 100 narių, padarė 5 visuotinus susirinkimus, kuriuose buvo skaityta paskaitos: 1) Jaunystė, 2) Šis tas iš moksleivių gyvenimo, 3) Jaunystė, 4) Lietuva ir at-kai ir 5) šiandieniniai mūsų keliai. Perskaityta 3 rašinėliai.

Bernaičių kuopelė padarė 4 susirinkimus, kur buvo skaityta paskaita: 1) Socializmas, (per 2 susir-mu); referatai: 1) Ar gali būti lygybė, 2) Dirbk, o visa atsieksi, 3) Darbštumo pasekmės. Perskaitė 4 rašinėlius. Kuopelėj 54 nariai.

Mergaičių kuopelė padarė 4 susirinkimus, kur buvo paskaita: 1) Tvarka ir netvarka. Referatai: 1) Jaunime, ruoškis į gyvenimą, 2) Gyvenimo prasmė, 3) Nelaimėj pažinsi savo draugus. Perskaitė 6 rašinėlius. Kuopelėj 48 nariai.

Be to, labai gerai veikė sporto ir abstinentų sekcijos. Jos randa nemaža pritarimo.

Bendrai pasakius Vilkaviškio Jaun. at-kai veikė vidutiniai, nors galėjo ir daugiau nuveikti. Pradžia gera. Narių ūpas pakilęs. Manoma, kad ateity mūsų kuopa dar labiau imsis darbo.

P Kapsainis.

Ūkmergė. Šiandien bevartant laikraščių puslapius tenka užeiti džiaugsmingų naujienų, kad ateitininkų veikimas, kitose vietose, kur iki šiolei buvo draudžiama, leidžiamas. Perskaičius tokią žinutę jaučiama savo sieloje nepaprastas džiaugsmas, jaučiama naujos energijos, pasiryžimo ištvermės tolimesniems užbrėžtiems tikslams. Bet, deja, ne visur ir visad taip yra. Vienur pirmyn, kitur atgal. Vasario mėn. 19 dien. Ūkmergės Mokytojų Taryba savo posėdyj nutarė panaikinti gimnazijoj esančias kuopas: Ateitininkų ir „Kultūrininkų", remdamies tėvų suvažiavimo (vasario m. 3 dien.) nutarimu (mat kad vaikučiai negaišytų laiko, bet mokytųsi). Pakol kas uždrausta dar tik iki V kl.

Buvo laikai, kuomet bolševikai, okupavę Lietuvą ir tuo pačiu mūsų apylinkę slėgė. Mūsų tik ką susikūrusi jaunutė ateitininkų kuopa darydavo susirinkimus pasislėpę, drebėdami, pastatę vieną ar du nariu sargybon. Bolševikų okupacijos jungas nuslinko. Buvo tikėtasi nebereiksią slapstytis, būsią galima veikti viešai. Bet, deja, apsirikta: neradom pritarimo mokytojų tarybos. Ir vėl tas slaptas veikimas privačiuose butuose, visai nepatogiomis sąlygomis, kas vis delto draugams pasiryžimo, energijos ir ištvermės nenuslopino, bet dar labiau pridavė. Laikui bėgant buvo leista viešai veikti ir susirinkimus daryt gimnazijoj. Atsikvėpėm, pradėjom tvarkytis, žengti prie užbrėžto tikslo, kaip vėl netikėtai vasario mėn. 19 d. Mokytojų Tarybos nutarimas užkirto mums kelią viešam veikimui. Ta diena kiekvieno ūkmergiškio ateitininko sielos gelmėse pasiliks giliai įrašyta, nors mūsų norų, mūsų pasiryžimų, jokiais retežiais

nesurakins. Nebaisūs buvo bolševikų okupacijos laikai, juo labiau nebaisūs šios dienos laikai. Lai sau ką nori daro, bet ateitininkai buvo, yra ir bus. A. Bedalis.

Šiauliai. 1922/1923 m. m. antrojo pusmečio ateitininkų kuopos veikimas. Šiaulių ateitininkų kuopa, priklausė prie tų kuopų skaičiaus, kurioms buvo lemta pakelti uždraudimo smūgis. Vargingai išgyvavę per praeitus mokslo metus tikėjomės nors šiems mokslo metams sąlygų palengvėjimo, bet laisvės žvaigždelė galutinai neprašvito ir taip šį pusmetį dirbome slaptai. Bet jau gimnazijos administracija prijausdama sportui, leido mūsų sporto sekcijai daryti savo susirinkimus bei mankštas gimnazijos salėj, kuri tuo pasinaudojus padarė keletą paskaitų. Nors esant blogoms sąlygoms, kuopoje matyti pažangos: veikimas kiek gyvesnis ir narių skaičius nors nežymiai, bet auga.

Kuopa suskirstyta į penkias kuopelės, kurių tris sudarė Valstybinės Gimnazijos moksleiviai, viena Mokytojų Seminarija ir Suaugusių 6 kl. progimnazija. (Mokytojų Seminarija nuo Šiaulių ateitininkų kuopos atsiskyrė ir veikė visai atskirai, todel jos veikimo apyskaitos neduosim).

Šį pusmetį padaryta trys visuotini susirinkimai ir skaityta paskaita „Tikroji orientacija doroje".

Kuopelių veikimas šiaip atrodo: I (bernaičių) kuopelė. Padarė 3 susirinkimus. Suruošė dvi paskaiti: 1) Žmogaus asmenybės klausimu ir 2) Gyvenimo rimtumas. Spaudos platinimo sąvaitėj suorganizavo katalikiškai spaudai remti komisiją.

Narių kuopelėj 67.

II (mergaičių) kuopelė. Padarė 5 susirinkimus, Suruošė tris paskaitas: 1) Eucharistija ir jos reikšmė individui, 2) Draugiškumas ir 3) Jaunystės reikšmė gyvenime. „Naujosios Vaidilutės" išplatina 100 egz.

Narių kuopelėj 46.

III (jaunesniųjų ateitininkų) kuopelė. Padarė 2 susirinkimus. Suruošė dvi paskaiti: 1) Mūsų pasaulėžiūros pagrindai ir 2) Skautybė. Išleido 2 Nr. savo organo „Ateities Spindulėlis".

Narių kuopelėj 52.

IV (Suaug. 6 kl. prog.). Padarė 5 susirinkimus.

Narių kuopelėj 55.

Sekcijos:

Be pernai gyvavusių sporto ir abstinentų sekcijų įkurta dar filosofijos-literatūros, eucharistininkų ir visuomenininkų sekcijos.

1. Sporto sekcija „Sakalaičiai". Padarė 9 susirinkimus kuriuose buvo svarstoma įvairūs sporto reikalai ir surengta dvi paskaiti 1) Sportas ir 3) Šis tas apie sportą. Sekcijoj yra kai kurie sporto įrankiai. Daromos gimnastikos mankštos. Surengė vieną šeimyninį vakarą. Taip pat surengė paskaitą prof. J. Eretas „Apie laiko sunaudojimą" ir p. Krikščiūnienė „Apie mandagumą" 3 paskaitas.

Sekcijoj 116 narių.

2. Abstinentų sekcija. Padarė 6 susirinkimus. Suruoštos 5 paskaitos: 1)Alkogolio kenksmingumas ir kova su juo, 2) Alkogolio kenksmingumas ir gėrimas su saiku, 3) Alkogolio kenksmingumas ir kova su juo, 4) Mūsų uždaviniai, 5) Alkogolio kenksmingumas individualiniame ir visuomeniniame žmogaus gyvenime. Progai pasitaikius laikomos paskaitos įvairiose katalikiškose draugijose provincijos.

Sekcijoj 33 nariai.

3. Filosofijos-literatūros sekcija. Padarė 4 susirinkimus. Suruošė vieną paskaitą: „Filosofija, jos skirtumas nuo kitų mokslų ir pirmieji filosofai". Įvedė darbo ratelių sistemą, kur skaitoma rimtesni straipsniai iš filosofijos ir meno srities. Sekcija turi tikslą išleisti laikraštėlį, bet apystovoms susidėjus, šiame pusmetyje neišleido.

Narių sekcijoj 20.

4. Eucharistininkų sekcija. Padarė 6 susirinkimus. Suruošė 3 paskaitas: 1) Eucharistija ir visuomenė (dviejuose dalyse), 2) Tikroji laimė, 3) Valios esimas ir jos auklėjimas. Taip pat tirinějama Evangelija bei šv. Raštas.

Sekcijoj 23 nariai.

5. Visuomenininkų sekcija. Padarė 3 susirinkimus. Suruošė dvi paskaiti: 1) Spaudos reikšmė ir jos platinimas, 2) Socialis klausimas ir jo priežastis.

Sekcijoj 33 nariai.

Komisijos:

„Ateities" platinimo komisija išplatina kas mėnuo 125 egz. „Ateities".

Susišelpimo Fondo komisija surinko 70 lit. 33 cnt. aukų.

Viso kuopoj 220 narių.

I. S.

Telšiai. Šiemet mūsų narių skaičius yra sumažėjęs, nes iš 103-jų pernykščiais metais buvusiųjų narių, liko vos 87, (58 vaikinai ir 29 mergaitės) kuopoje veikia 5 kuopelės 2 vaikinų ir 1 mergaičių ir 5 sekcijos: eucharistininkų, visuomenininkų, abstinentų, sportininkų ir folklioristų, 6 komisijos: revizijos „Ateities" platinimo, žemaičių at-kų centro, susišelpimo fondo, vakarų rengimo ir spaudos platinimo. Prie viso to plius Jaunesniųjų Ateitininkų kuopa su 3 kupelėmis ir 75 nariais.

Surengta 2 bendros visiems ateitininkams paskaitos temose: „Dvasios kultūra" — skaitė Kun. P. Maželis; ir „Mandagumas" — skaitė J. Dagilis. Padaryta atminimai už mirusius ateitininkus. Į at-kų organizacinius kursus Kaune 29-31 d. Gruodžio m. nusiųsta 7 nariai.

I-moji (VIII - VII kl. vaikinų) kuopelė padarė 6 susirinkimus perskaityta 3 paskaitos, temomis: 1. Trys išminčiai ir jų žvaigždė, 2. Meilė, 3. Tiesos pažinimo problema. Narių 23.

II-roji (VI—V kl. vaikinų) kuopelė padarė 4 susirinkimus, paskaitė 5 paskaitas: 1. Gyvenimo principas 2. Mes ir alkogolis 3. Dora — 4. Knygų skaitymo reikšmė 5. Artimo meilė. Deklemuota keletas eilių, be to, šios kuopeles narys P. Gintalas tankiai susirinkimuose skaito savo poezijos kūrinėlius, nariai kritikuoja. Narių 35.

III-čioji (VII — V kl. mergaičių) kuopelė padarė 5 susirinkimus, perskaitė 4 paskaitas; 1. Kame tikroji žmogaus laimė?, 2. Būkime geros 3. Daugiau rimtumo 4. Kas tai yra tiesa? Sakyta prakalbų ir deklamuota. Padaryta 7 darbo bendravimosi ratelių susirinkimai. 2 d. Gruodžio m. 1924 m. L. K. moterų Dr-jos Telšių kuopai švenčiant 5 metų sukaktuves, mergaitės at-kės sulošė 5 veiksmų dramą „Juodoji Suemytė“ Taip pat ruošia vakarėlį „N. Vaidilutės“ naudai. Išplatina „N. Vaidilutės“ 30 egz. Kas menesį, kartu su eucharistininkais, daro bendras išpažintis. Narių 29.

1. *Eucharistininkų sekcija* padarė 4 visuotinus susirinkimus, paskaitė 4 paskaitas. 1. Šv. Sakramento pasekmės, 2. Sielos ir kūno auklėjimas 3. Šv. Sakramento subjektas 4. Džiaugsmas ir linksmumas. Be to skaityta ir komentuota iš Förserio veikalo „Jaunuomenės auklėjimas“. Padaryta 4 bendros išpažintys ir 2 konferencijos temomis: 1. Pašaukimas ir 2 Šv. Sakramentas. Mergarčių vainikėlis padarė 8 susirinkimus (Evangelijos skaitymus), vaikinų v. 5 susirinkimus. Narių prisidėjus m. Seminarijos eucharistininkams, yra 44 (19 vaikinų ir 25 mergaitės).

2. *Visuomenininkų sekc.* padarė 4 susirinkimus, paskaitė 2 paskaitas: 1) Spauda — 2) Komunizmas, anarchizmas, nihilizmas ir socializmas. Daroma politiniai pranešimai ir tariamasi visuomeninio veikimo reikalu. Šį pusmetį visuomenininkai aplankė 11—ką „Pavasario“ kuopų, įsteigė vieną spaudos platinimo komitetą Eigirdžiuose. Turi savo atstovą vietiniame (Telšių) ap. platinimo komiteto. Aktyviai dalyvauja kiekviename Telšių kat. org-jų susirinkime. 4-riose Telšių parapijos kaimuose įkūrė „Pavasario“ kuopeles ir jas šventadieniais lanko su paskaitomis bei prakalbomis. Vis. sekc. kuopoje eina spaudos platinimo komisijos pareigas, kuri Kalėdų atostogų laike užsibrėžusi šioj srity daug padaryti. Narių 34.

3 *Abstinentų sekcija* (tik 12. XI. 1923 m. įsikūrusi) padarė 2 susirinkimu, paskaitė 2 paskaitas. 1) Abstinencija ir mes — Alkogolizmas sveikatos žvilgsniu; skaityta iš „Sargybos“ apie abstinentų veikimą užsieny. Lankomi vietiniai Blaivybės dr-jos ir „Angelo Sargo“ susirinkimai narių 24.

4. *Folkloristų sekcija* padarė 1 susirinkimą perskaitė vieną paskaitą: „Žemaičių burtai ir prietarai“. Ši sekcija turi 15 egz. įsisteigusi senobinių knygų knygynėlį, kuriame esama įvairaus, daugiausia tikibinio, turinio knygų; jų tarpe randasi septynetas vysk. Valančiaus pirmųjų leidimų knygelių (Žemaičių viskupistė ir kt.). Kai kurie iš Dauganto raštų, vienas Ivinskio

kalendorius, keletas egz. „Tėvynės Sargo“ ir „Apžvalgos“ pora „Graždankų“ ir p. Surinkta virš 1000-čio patarlių bei priežodžių, užrašyta kelios dešimts dainų ir pasakų etc. Narių 13.

5. *Sporto sekcija* turi savotiška istoriją. 1923 m. gruodžio mėn. pradžioj keletas ateitininkų įsteigia L. Gimn. ir Sp. Federacijos skyrių Telšiuose, į kurį įstodami ateitininkai sudarė savo atskirą klūbą, sulig visuotinojo kuopos sus-mo nutarimu (18. XII). Narių apie 25.

1. Revizijos komisija lanko kuopelių ir sekcijų susirinkimus, duodama joms patarimų ir nurodymų.

2. *„Ateities“ platinimo* kom. išplatina 100 egz. „Ateities“.

3. *Žemaičių at-kų Centro Komisija* išleido 2 aplinkraščiu į Žemaičių at. kuopas, veda su jomis nuolatinį susirašinėjimą ir duoda nurodymų veikime. Aplankė Mažeikių, Rietavo ir Švėkšnos at. kuopas. Rūpinasi įsteigimu at-kų kuopų Viekšniuose ir Sėdoj, taip pat rūpinasi sušaukimu Žemaičių ateitininkų III-čiosios konferencijos. Centro vedėju bei komisijos pirmininku — Gr. Valančius.

4. *Ateitininkų Susišelpimo Fondo Kom.* Sudaryta pabaigoj šio pusmečio, rūpinasi aukų ir narių mokesnių rinkimu Sus. Fondui.

5. *Vakarų rengimo k.* rengia vakarus „Ateities“ naudai ir kita kuopos iždui padidinti.

6. *Spaudos platinimo komisijos* darbas nurodytas aukščiau, ją sudaro visuomeninikų sekcija.

Jei mesime žvilgį jaunesniųjų ateitininkų veikiman pamatysime jog ir ten veikimas nors netaip komplikuotas, tačiau įvairus. Turi savo knygyną iš 248 egz. knygų, iždą su 50 litų, veikia pasiskirstę 3-mis kuopelėmis. Visuotinų kuopos susirinkimų padaryta 6, kuriuose paskaityta 3 paskaitos: 1) Tobūlumas, 2) Mandagumas, 3) Puikybė ir nusižeminimas. Pasakyta keletas prakalbų, deklamuota ir sakyta pasakų.

Vaikinų kuopelė padarė 6 susirinkimus, paskaitė 9 paskaitas: 1) Ar yra Dievas? 2) Knygų skaitymo nauda, 3) Gyvenimo prasmė, 4) Dirbkim, o visa atsieksim! 5) Ar yra baidyklių? 6) Pasaulio pradžia, 7) Pažink pats save! 8) Šv. Sakramento nauda, 9) Kristaus Bažnyčios išsiplėtimas ir jos nuopelnai. Sakyta nemaža eilių ir pasakų. Narių 30.

Mergaitės iš pradžių veikė vienoj kuopelėj, per tą laiką padarė 5 susirinkimus, paskaitė 7 paskaitas: 1) mirties skydas, 2) atgaila, 3) koks yra žmogaus tikslas? 4) garbės įžeidimas, 5) kas tai yra laimė ir ksme jį? 6) gyvenimo tikslas, 7) nekaltybė. Pasakyta eilių ir pasakų. Vėliau iškilo mintis mergaitėms pasiskirstyti į 2 kuopeles, kas ir padaryta, būtent; IV ir III kl. mergaitės sudarė A kuopelę, II ir I kl. mergaitės — B kuopelę.

A kuopelė padarė 2 susirinkimu, paskaitė 4 paskaitas: 1) apsileidimas tai tinginys, 2) gyvenimas ir jo tikslas, 3) kaip reikia elgtis su savaisiais? 4) apkalbėjimas. Narių 26.

B kuopelė padarė 2 susirinkimų, paskaitė 4 paskaitas: 1) mažmožiai, 2) kantrybė, 3) puikybė, 4) nusižeminimas Narių 19.

Abiejų kuopelių susirinkimuose deklamuojama, sakoma pasakos, kurios reziumuojamos, skaitoma iš šventųjų gyvenimo ir „Jaunuomenės auklėjimo“.

Bendrai, jaunesniuosius ateitininkus, ypatingai mergaites, už jų veiklumą galima tik pagirti. Reikia pažymėti, jog paskaitos, prakalbos ir visa kas veikimui reikalinga yra suruošiama pačių narių iniciatyva. Sporto reikalu, daug jaunųjų at-kų prisidėjo prie vietinės moksleivių skautų draugovės, kuri čia nesenai suorganizuota. Religinė praktika jaunesniųjų at-kų irgi pavyzdingai atliekama, kiekvienas kuopelių susirinkimas pradedamas ir užbaigiamas malda, be to, kiekvieną mėnesį daro bendras išpažintis.

Toks daug maž atrodo Telšių ateitininkų gyvenimas ir veikimas. Paskutiniu laiku susiorganizavo at-kų kuopelė ir Mokytojų Siminarijoj, tačiau ji, del Siminarijos inspekcijos „tolerantingumo“ kol kas veikia slaptai ir neprisidėjusi prie gimnazijos at-kų.

Gr. Vl.

Dotnava. Dotnavos ateitininkų kuopa nuo savo gyvavimo pradžios perėjo kelias išsivystymo stadijas.

Pačioje pradžioje veikimas buvo slaptas, toliaus t. y 1922 — 23 mokslo metų pradžioj, buvo įkurta prie Dotnavos Moksleivių kuopelės „Gamtos ir filosofijos“ sekcija, kurioje ir spietėsi visas veikimas. Bet „gamtos ir filosofijos“ sekcijoj veikimas negalėjo tinkamai apsireikšti, nes ji buvo per daug suvaržyta savo ir moksleivių kuopelės įstatais. Todel kiek vėliau buvo įkurtas „Krikščionybės mokslų tyrinėjimo būrelis“, kurio įstatai bemaž atatiko ateitininkų kuopų įstatams.

Be to šis būrelis galėjo einant jo įstatais, veikt atskirai nuo Moksleivių kuopelės ir tik vėliau iš pedagogų tarybos buvo gautas pranešimas, kad mes nusiųstume Moksleivių kuopelės valdybai leidimo nuorašą ir įstotume kaipo sekcija.

Su Moksleivių kuopele santykiai visą laiką, kaip sekcijos, buvo nekoki, nes mes visą laiką Moksleivių kuopelę boikotavom. Be kita ko taip pat rūpinomės, kaip galėdami, išgaut leidimą steigt ateitininkų kuopą.

Pagaliau mūsų troškimai rodėsi, išsipildys. Ir nors ne oficialiai, bet, rodės, tikrai teko sužinot, kad diena už dienos gausime leidimą steigt ateitininkų kuopą.

Bet, kada rodėsi jau viskas ramiai pasibaigs, iškyla triukšmas. Moksleivių kuopelės valdybą, sulaužydama net keturis įstatų punktus, pradėjo Moksleivių kuopelę išnaudot savo tikslams. Iš nesenai buvusio vakaro gautais pinigais, nuperka nuvažiavęs Kaunan valdybos atstovas, beveik išimtinai tik marksinę literatūrą. Moksleivių kuopelės skaityklon išrašo vien tik kairiuosius laikraščius. (Nors iš karto buvo skelbta, kad išrašytas „Rytas“ ir “Vienybė“, bet pagaliau pasirodė, kad ir tai buvo tik prasimanymas).

Atėjo sprendžiamoji valanda. Ateitininkai, nors ir tikėdamiesi neužilgo gaut leidimą steigt atskirą savo kuopą, negalėjo leist, prisidengusiems bešališkumo skraiste, išnaudot Moksleivių kuopelę

ir žymų jos turtą skleidimui savo pasaulėžiūros. Neužilgo buvo susirinkimas. Reikėjo kas nors daryt. Vienas iš dviejų: arba kuopelę likviduot, arba nuverst priešingo nusistatymo valdybą ir paimt kuopelės valdovybę į savo rankas.

Prieš susirinkimą ir vienų ir kitų tarpe ėjo bruzdėjimas, o atidarius susirinkimą pasirodė, kad kaip visuomet susirinkimai būdavo neperskaitlingiausi, taip dabar skaitlingas. Iš viso susirinko apie 170 narių. Susirinkimas buvo labai triukšmingas ir tęsėsi apie 4 val., kol galų gale pasibaigė tuo, kad buvo nuversta senoji kuopelės valdyba 81 prieš 74 balsus. Kuopelės valdyba su visais savo užtarytojais demonstratyviai apleido salę. Buvo manoma susirinkimas tęst toliau (nes visi ateitininkai, iš viso 97 žmonės pasiliko), bet kuopelės pirmininkas sugrįžęs uždarė susirinkimą.

Po susirinkimo pasitarę abiejų pusių atstovai, nerasdami kitos išeities, nutarė kuopelę likviduot ir knygyną ir visą turtą pavest mokyklai. Ką ir įvykino tuojaus sušauktas susirinkimas.

Bet, nors vienas tikslas buvo pasiektas, kitas t. y. leidimas steigt ateitininkų kuopą ir po šiai dienai negautas. Mokytojų taryba galutiną klausimo išrišimą atidėlioja diena iš dienos, o pikti liežuviai kalba, kad to leidimo negausim net ligi pabaigos gegužio. Skaudu, bet nieko nepadarysi! O skaudu daugiau del to, kad kitos buvusios Moksleivių kuopelės sekcijos veikia kaip veikusios, o mes ir mūsų idėjos priešai, buvusios „Socialių mokslų“ sekcijos nariai, nors prašymus esame padavę labai senai (ateitininkai dar 1923 m.), leidimo veikt negauname.

Bet kaip ilgai tas tęstųsi, vis vien leidimas bus duotas, o dabar mums belieka rengtis, kad paskui energingiau galėtume stot darban. Riešutas.

Dabar jau leista Pedagogų Tarybos Dotnavos at-kams viešai veikti. Red.

Viena. Vienos at-kų kuopa pradėjo gyvuot tik 1923 m. rudenį, nes anksčiau Vienoje, rodos, nebuvo nė vieno ateitininko. Rudens semestrui susibūrė 5 žmonės ir tuoj griebėsi organizacinio darbo. Vėliaus kuopa sumažėjo dar vienu nariu, bet nežiūrint į mažą skaičių vieniečiai nenuleido rankų ir jau pradžioj užsibrėžė gana plačią darbo dirvą. Buvo nutarta rašyti referatus, remt raštais katalikiškąją spaudą, palaikyti ryšius su Vilniaus ateitininkais ir įvairių gimnazijų kuopelėmis, gilint savo pasaulėžiūrą diskutuojant visuomeninius ir religinius klausimus, išversti naudingą knygelę remiančią mūsų pasaulėžiūrą ir atatinkančią mokinančiosi jaunuomenės dvasiai.

Nors apskritai draugijiniam gyvenime mėgstama daugiau nutart, o mažiau dirbt, tai betgi Vienos kuopa pasirodė, jog moka nutarimus ir į gyvenimą įvykdint. Nė vienas iš užsibrėžtų tikslų nebuvo užmirštas ir ar geriau ar kiek silpniau, bet vis tik įgyvendinta. Viso parašyta keturi mokslinio turinio referatai, kurių vienas kitas gal bus ir atspausdinta, šelpta gausingai katali-

kiškoji spauda, padiskutuota keliolika visuomeninių ir religinių klausimų, palaikyta tamprūs ryšiai su Vilniaus ateitininkais ir kai kuriomis Lietuvos gimnazijų kuopelėmis, be to beveik pabaigta versti prof. Sawickio: „Lebensanschauungen moderner Denker“ ir jei atsiras leidėjas, manoma ją dar šią vasarą išleisti. Buvo norima užmegsti ryšius su kitomis užsienio kuopomis, bet kol kas nepavyko. Užsienio kuopelės lig šiol veikia labai pakrikusiai. Tampresnis susijungimas vienas su kita gal duotų joms naujo impulso ir noro dirbti.

Vienos kuopa ateity mano užmegsti tampresnius ryšius ir su austrų katalikų studentais, ypač su tam tikru „Pax Romana“ palaikomu, internacionaliu katalikišku kliūbu. A. P.

Vilniaus krašto lietuvių mokyklų persekiojimai.

Neaprašyti ir nenupasakoti visų lenkų žvėriškumų, kokių tenka patirti kasdieną Vilniaus lietuviams. Aš čia noriu tik trumpai priminti Golgotos kelius Vilniaus krašto mokyklų.

Pirmiausia reikia pažymėti, kad lenkų persekiojimo metodai yra planingi, sistematingi ir siekiantieji vieno tikslo — visiško lietuvių mokyklų išnaikinimo.

1919 m., vos tik grobikai užėmė Vilnių, uždarė Pirmąją Vilniaus Lietuvių Mergaičių gimnaziją. Tai buvo pirmas Vilniaus lietuviams lenkiškas „Dzień dobry“. — Kitų mokyklų laukė ar laukia tas pats. 1920 m. pabaigoj ir 1921 m. pradžioj kelius kartus policijos būriai užeidavo Vytauto Didžiojo Gimnazijon ir konfiskuodavo įvairius mokslo įrankius, pianinus, veidrodžius... 1921 met. spalių 1 dieną jėga atima nuo lietuvių Vytauto D. G. rūmus apie 700 gimnazijos mokinių ir mokytojų seminariją išmeta į gatvę. — Nežinau ar senasis Vilnius buvo kada nors matęs tokius mušimus mažų vaikų, kaip lenkų skautai, studentai, policija ir net ulanai kamavo mažyčius vejodami juos Vilniaus gatvėmis. Tai dar ne viskas. Tų pačių metų spalių 5-tą dieną išmeta į gatvę Didžiąją Lietuvių prieglaudą. Nesigėdi žiauriai elgtis net su visai mažyčiais vaikais ir su vedėjomis. — Džiaugiasi kraugeriai savo narsumu: lietuviai jau neturi nei kur mokytis, nei kur prisiglausti. Pagailo, tur būt, nelaimingų „litviakų“ sumanė juos paguosti — areštuot penkius gimnazistus ir uždaryti kalėjiman. 1922 m. pradžioj, pamatę, kad lietuvių mokyklos vėl susitvarkė, nors ankštuose rūmuose, ėmėsi naujų priemonių: areštavo, paskui ištremė iš Vilniaus visus geriausius Vytauto D. G. mokytojus ir šiaip žymesnius lietuvius veikėjus (33). Ir jau manė, kad dabar viskas atlikta, Vytauto D. G. negalės atgyti. Bet apsivylė prošėpanai. Vilniaus krašto lietuvis kantrus ir ištvermingas...

vieton ištremtų pastatė naujus mokytojus ir gimnazija veikia kaip ir pirmiau. Įsitiki grobikai, kad neišnaikins lietuvių įstaigų, kol bus lietuvių, ir griebėsi areštų. 1923 m. birželio mėn. įmetė Lukiškių kalėjiman 3 Vytauto D. G. abiturientus, 1 septintos kl. mokin. ir du baigusius Lietuvių Mokytojų Seminariją. Atsiminė dar kad ir Švenčionyse yra Lietuvių Gimnazija, ir sukoncentravo visas savo jėgas prieš ją. Atima vienus namus, paskui kitus, užgina direktoriauti prof. Žemaičiui, paskui Untuliui, bet matydami kad ir tai nieko nepadeda, 1923 m. pabaigoj uždaro ją. Taip pat atima ir prieglaudos namus, o vaikus priverčia eiti lenkų prieglaudon.

Uždarę Švenčionių gimnaziją visą žiaurumą nukreipė į lietuvių liaudies mokyklas. Ir beveik kiekvienam Vilniaus lietuvių laikrašty tenka skaityt, kad uždaryta vėl ten ar kitur lietuvių mokykla. Bet kad nukreipti domę nuo šių liūdnų vaizdų, lenkų okupantų valdžia prisiminė, kad sėdi kalėjime jau devintas mėnuo, nors nekaltai, lietuviai moksleiviai. Ir nuteisia juos — *Mecį Žemaitį ir Antaną Umbrosa 8 met. ir Jona Tijunėlį, Petrą Tamulevičių ir Joną Kumpa 4 met. sunkių darbų kalėjimo.*

Darbas dar nebaigtas, dar reikia kaip nors pasmaugti Vytauto D. Gimnaziją, ir štai kovo mėn. š. m. uždraudžia mokytojauti gimnazijoj Dr. Alseikai, p. Karazijai, p. O. Žebrauskaitei ir kun. Pšemenecкui. Kelios savaitės prieš tai užginta mokytojauti dr. Alseikienei ir p. M. Mačionytei. Dabar dar žada užginti mokytojauti 11 mokytojų. Ir jeigu okupantai išdrįstų tai padaryti, vienintėlis to krašto židinys Vytauto Didžiojo Gimnazija būtų priversta likviduot savo veikimą.

Štai lenkų priemonės ir darbai. Bet tai tik žymiausi, neskaitant kasdieninių laikraščių uždarinėjimų ir redaktorių areštų, neskaitant ant kiekvieno žingsnio lietuvių mokinių persekiojimų ir tam panašių prasimanymų. *Vincas Vilnietis.*

Latviai studentai Kaune.

Kovo 23 ir 24 d. š. m. padaryta pirmas susiartinimas dviejų kaimyninių tautų studentijos. Mūsų studentijos tarpe buvo laukiamas šis susiartinimas ir susipažinimas su taip artimais mums kaimynais latviais. Delto kovo 23 dieną sutraukė į stotį gausiai studentijos ir šiaip piliečių sutikti brangių svečių.

10 v. 45 m. atėjo traukinys, kuriuo atvažiavo latvių studentai-ės. Sveikinimo žodį taria stud. J. Dagelis.

Iš stoties svečiai automobiliais vyksta į butus. Po pietų latvių ir lietuvių studentija vyksta prie Karo Muzėjaus, kur latviai

studentai uždėjo vainiką ant paminklo Žuvusiems del Lietuvos Nepriklausomybės.

Iš čia svečiai vyko į Valstybinį Teatrą, kur dienos metu buvo statoma iš spaudos uždraudimo laikų drama „Aušros sūnūs.“ Prieš vaidinimą V. Dramos Direktorius L. Gira pasveikino svečius lietuviškai, paskui latviškai.

Svečiai studentai latviai atvyko ne tik užmegsti artimesnius ryšius su mūsų studentija, bet suteikė progos išgirsti mūsų visuomenei ir jų dainų. Vakare prieš 8-tą valandą Valstybiniame Teatre prasidėjo Latvių Universiteto choro iš 84 žmonių koncertas. Pirmon eilėn choras pagiedojo Lietuvos himną, publikai gi prašant sugiedojo ir Latvijos himną. Po to sekė įvairios latvių liaudies bei žymesniųjų kompozitorių dainos.

Programai pasibaigus ir publikai nenurimstant, jie sudainavo dar lietuviškai „Noriu miego“ kas publiką labiau įaudrino ir ji dar labiau reiškė jiems savo dėkingumo jausmus.

Koncerto metu sveikino Latvijos jaunuomenę Lietuvių—Latvių Vienybės Dr-jos vardu kan. Tumas, Teatro dalyvių vardu p. L. Gira, Lietuvos Universiteto Lietuvių sudentų vardu studentas J. Puikūnas.

Iš koncerto svečiai, mūsų Universiteto profesoriai, lietuviai studentai eina į lietuvių kliūbą vakarieniauti. Laike vakarienės vėl pasipylė kalbos. Pirmiausia Lietuvių studentų vardu kalba stud. J. Bajoras, toliau Latvių studentų Kiploks pabrėždamas, kad sudarę chorą pirmą dar kartą išvyksta užsienin ir tai į Lietuvą, paskui vyks į Suomiją ir Estiją, kad ir ten pareiškus praeities kovų vargus ir ateities vienybės ryšių troškimą. Dar kalbėjo įgaliotas Švietimo Ministerio ir Universiteto Senato vardu prof. Pr. Būčys, Valstybės Dramos artistų vardu V. Dineika ir latvių studentas Stapran.

Laike vakarienės protarpiuose kalbų svečiai padainavo keletą gražių dainų. Baigiantis vakarienei mūsiškiai, nors neorganizuotai (laikas jau organizuoti bendras studentų choras) padainavo porą dainelių.

Po vakarienės norintiems pasilinksminti buvo muzika.

Antrą dieną svečiai studentai latviai turėjo liuoso laiko iki pietų. Ta proga pasinaudodami mūsų studentų lydimi lankė žymesnias Kauno vietas, kaip tai Universitetą, Gamtos Tyrimo stotį, Meno Parodą, Kauno apylinkes.

Po pietų apie 5-tą valandą svečiai, mūsų studentai ir daugelis karininkų atlankė Karo Muzėjų. Čia gen. Nagevičius darė paaiškinimus. Apžiūrėję muzėjų svečiai dalyvavo vėliavos nuleidimo iškilmėse. Jų vėliava lenkiasi prieš žuvusius Lietuvos karžygius ir iš krūtinių išsiveržia gedulos giesmė. Po iškilmių gen. Nagevičius sušunka „Už Latvijos Nepriklausomybę valio!“ Ir tas „Valio!“ išsiveržė iš didelės minios tarpo. Svečiai atsako „Valio Lietuva!“

Iš čia orkestrui grojant svečiai skirstosi ir eina šnekučiuodami su mūsiškiais stotin. Beveik visa minia buvusi prie iškilmių nuleidimo vėliavos nuvyko stotin išleisti taip retų svečių. Čia, stotyj, jiems segiojama gėlės. Sulipus visiems į vagonus pasigirsta jaunuomenės dvasios reiškėjas „Gaudeamus...“ Atsisveikinimo žodį taria stud. J. Dagelis pabrėždamas, kad kitą kartą tikimės priimti tikroj mūsų sostinėj Vilniuj, o tuo tarpu sakom ne „sudieu“, bet „ligi pasimatymo.“ Trumpai atsako ir latvių studentas. Pasipylė „Valio Latvija! Valio Lietuva! Valio Latvijos Studentija! Valio Latvijos — Lietuvos studentų vienybė!“

Paskutininis sudieu ir traukinys sujuda. Mirga skarelės, rankos, skribelės ir aidi paskutinis valio!..

Išvažiavo svečiai padarę pirmąjį susiartinimą dviejų artimų kaimyninių tautų studentijos, užmezgę ir sustiprinę Lietuvių — Latvių kultūrinius santykius.

An.

Istorinių vietų sutvarkymas.

Lietuvai Pagražinti D-ja eidama savo įstatais, rūpinasi istorinių vietų sutvarkymu. Populerizavimu šios minties yra priruoštas tam tikras plakatas. Žemės Reformos V-bai yra paduoti prašymai perdavimui piliakalnio Kupiškyje ir Gedimino kalno—Veliuonoje. Taip, kad sąryšy su D. Lietuvos Kunigaikščio Gedimino įkūrimo Lietuvos sostinės Vilniaus 600 m. sukaktuvėms būtų galima tenai surucšti didelę tautinę šventę.

Kadangi trūksta žinių apie visas esamas Lietuvoje istorines vietas, Draugija šiuomi ir kreipiasi į gerb. visuomenę padėti jai, registravimo darbą dirbti, pranešant apie kiekvieną vietą žiniomis, atsakant į žemiau tilpstančius klausimus.

1. Istorinės vietos pavadinimas.
2. Kur ji randasi? (Kaimas, valsš., apskr.)
3. Nuosavybė? Kas yra šios vietos savininkas?
4. Kas tą vietą dabar valdo? Kokiomis sąlygomis ir kokiam laikui?
5. Kokiame stovy virš minėta vieta?
6. Kas rūpinasi vietos užlaikymu iki šiolei?
7. Kokie asmenys vietoje yra užsiimdavę pasirūpinti vietos sutvarkymu?
8. Ar mano jie sudaryti Lietuvai Pagražinti D-jos komitetą ar Skyrių, vietai užlaikyti?

9. Su kuo galima tame reikale toliau susirašinėti?
10. Delko šią vietą verta palaikyti ir puošti?
11. Kokios reikšmės turi vieta vietiniams gyventojams?
12. Kur randasi vietos aprašymas?

Data: Parašas:

Kas turi istorinių žinių apie by kokias minėtas vietas, arba jų fotografuotų vaizdelių, prašoma prisiųsti arba apie tai malonėti pranešti Lietuvai Pagražinti D-jos Centro Valdybai Kaune.

Lietuvai pagražinti dr-jos Centro Valdyba.

Visoms kultūros organizacijoms, visiems Lietuvos mokytojams ir moksleiviams ir visiems mūsų krašto tyrinėtojams.

Visi mes norime kraštui gera ir laimės. Norime, kad mūsų kraštas paliktų sustiprėtų, neatsiliktų nuo kitų kultūringų kraštų, kad mūs krašto niekas nedrįstų skriausti ir varginti. Dirbame savo krašto laimei kaip kas pajėgiame ir mokame, dedami to darbo pagrindan kultūros pradus. Bet tasai darbas, nors daug ir gerų norų turime, vis delto silpnai eina ir tik del to, kad tas svarbiausias darbo pagrindas, savosios kultūros pradai, yra menkas, be to dar mažai vertinamas. Mes kuo ne visi gerai nusimanom apie kitų kraštų kultūras, apie Graikijos, Romos, Aigipto ir k., bet visų mažiausiai pažįstam patys save, savo krašto kultūrą, jos praeitį. Nepažinę dar savo krašto, mes stveriamės, auklėdami priaugančiąją jaunąją kartą, svetimų kultūrų, svetimų tolimų kraštų, kurie visu kuo vaikui yra dar neįmanomi, nesuprantami. Auklėjimo ir mokymo pradžia—savo gimtojo krašto pažinimas. Ne blogiau reikia pažinti savas kraštas ir daugeliu kitų atžvilgių, ypač šiais laikais, kada patiems tenka rūpintis visais savo krašto reikalais, kada tenka ant karo griūvėsių kurti savo krašto gyvenimas ir laimė. Šiuo momentu gerai pažinti savo kraštas yra svarbu ir inžinieriui, ir gamtininkui, ir gydytojui ir kitiems. Tik gerai pažinus savo krašto gamtą, jos ypatybes, turtus, žmones, žmonių gyvenimą, kultūrą, kiekvienas darbininkas savo darbo srity galės dirbti sekmingai visuomenės naudai.

Universiteto studentai, pradėdami tyrimo darbą dirbti, tikisi iš savosios visuomenės kuo didžiausios pagalbos. Mūsų Universiteto profesoriai, įvairių mokslo sričių darbininkai, mielai sutiko drauge dirbti ir tam darbui vadovauti. Tikimasi, kad ir visuomenė taip pat aktingai prie šio darbo prisidės. Todel Lietuvių Studentų Kraštotyros Draugija kviečia visus prisidėti, kas kuo tik gali, prie šio svarbaus darbo, pirmiausia — visus mokytojus, kurie su savo mokiniais daugiausia gali pasidarbuoti. Kaip tas darbas reikėtų dirbti, „L. Stud. Kraštotyros Draugija“ skelbs lakraš-

čiuos smuilkius darbo planus ir šiaip jau nurodymus. „L. Stud. Kraštotyros Draugija“, pradedame Kraštotyros darbą, lauks ir plačiosios visuomenės prie to darbo prisidedant.

Valdyba: *J. Norkus,* pirmininkas
A. Salys
P. Butėnas
Vl. Butkus
J. Bukota, sekretorius.

„Mūsų Idejų“ leidiniai.

Atsiliepdama į gyvą besimokančios jaunuomenės pasaulėžiūros kūrimo reikalą, matydama didžiulę atatinkamos literatūros stoką lietuvių kalba, norėdama kelti ir pačios mūsų jaunuomenės judėjimą, L. Kat. Studentų Ateitininkų Sąjungos Redakcijos Komisija ryžosi imtis išleisti visą eilę didokų knygelių, kurias ir pavadino vienu bendru vardu: Mūsų Idejos. Komisijos išdirbtuoju planu visa serija turėtų susidėti iš keturių dalių po kelias knygeles kiekviena.

Pirmoji dalis apima svarbesniuosius principinius asmens pasaulėžiūros klausimus iš filosofijos, teologijos ir gamtomokslių srities. Taigi čia ir bus pajudinamos žmogaus-subjekto, pasaulio-objekto ir Dievo-viso esamo vyriausios priežasties ir prasmės problemos. Jau išspausdinta, parašyta ar ruošiama straipsnių tokiomis temomis: Žmogus psichologijos žvilgsniu; pažinimo pagrindai; žinojimas ir tikėjimas; tikėjimas į Dievą ir gamtomokslis; žmogus ir descendencijos teorija; gyvybės problema; pasaulis ir jo struktūra; Dievo sąvoka; religija ir krikščionybė ir visa eilė kitų. Bendradarbiais pakviesti ar bus kviečiami: Prof. Būčys, Prof. Dambrauskas, Prof. Česnys, Prof. Kuraitis, Prof. Reinys, Prof. Dovydaitis, Dr. Mykolaitis, Dr. Gylys, Dr. Jasaitis, Lic. Jucaitis, cand. astr. Juška ir kiti. Šitos dalies vedėjas — A. Juška.

Antroji dalis apims visuomenines problemas ypačiai santykyje su krikščionybe ir mūsų jaunuomene. Čia numatyta tokių temų: Socialis klausimas ir krikščionybė amžių bėgyje; žymiausios dabartinės socialinio klausimo teorijos; tautinis klausimas; gyvenamasis politikos momentas ir katalikai Lietuvoje; Lietuvos partijos; Lietuvos jaunuomenės diferenciacija; jaunuomenė ir valstybės gyvenimas ir k. p. Bendradarbiai: Prof. Šalkauskis, Dr. Karvelis, M. Krupavičius, Dr. Raulinaitis cand. rer. pol. Turauskas ir k. Vedėjas — Dr. D. Jasaitis.

Trečioji grupe eina istoriškai — kultūrinės srities knygos. Be bendrųjų tos srities referatų čia norima patiekti pirmą kartą ištisa lietuvių ateitininkų judėjimo istorija. Bendradarbiauti atatinkamomis padalintomis temomis teks daugiausia mūsų pirmiesiems ateitininkų judėjimo vadams; Prof. Dambrauskui, Prof.

Dovydaičiui, p. K. Bizauskui, o taip pat Dr. J. Sakalauskui, Turauskui, Dr. Jasaičiui ir k. Veda Dr. J. Sakalauskas.

Pagaliau *ketvirtoje* dar neišdirbtoje *dalyje* turėtų eiti dienos praktinio gyvenimo referatai, tų pačių klausimų, kurie svarstomi gyvai mūsų besimokančios jaunuomenės sekcijose: abstinencijos, sporto, Eucharistijos ir k. Yra sumanymas atskira knygute išleisti katalogas tos literatūros žymesnių veikalų, kurie leidžią plačiai studijuoti „Mūsų Idejų“ liečiamus klausimus.

Komisija paskelbdama šito plataus darbo programą visai neturi norų pretenduoti paimti jo monopolį. Jei Dievas laimins ir geri žmonės padės bus galima šis tas padaryti, o visas didžiulis darbas lauks kaip laukęs savo darbininkų. Kas kaip gali teprisideda ar su mumis ar šalia mūsų.

„Mūsų Idejų“ pirmosios knygutės jau kadai gaunamos. Jose dar ne kiek žymu šios čia skicuotos programos. Spausdinama antrosios ir netrukus bus paruoštos dar dvejos. Leisti pasiėmė Ateitininkų Susišelpimo Fondas ir todel jos galės lengviau išeiti. Atsimenant knygų organį tarpusavio ryšį ir jų gvildenamų klausimų svarbumą ir įdomumą tegalima tikėti, kad „Mūsų Idejos“ ras plačiausio pritarimo jaunuomenėj ir bręstančiuose ir bus greitai nuo pat pirmųjų knygučių išgaudomos.

Visiems norintiems tuo ar kitu reikalu kreiptis į tą ar kitą Komisijos narį, be abejonės, sutiks patarpininkauti Ateitininkų Studentų Centro Taryba (Kaunas L. Alėja 3.), nes bestudijuojančių Komisijos narių adresai gan nepastovūs.

1924. II. 8. L. K. S. A. S-gos
Redakcijos Komisija: Pirmininkas *Ant. Juška.*
Nariai: D ras *D. Jasaitis, J. Sakalauskas.*

Del manomųjų organizacijos reformų.

Š. m. „Ateities“ 1-ame sąs. yra žinutė, jog Vyriausioji Ateitininkų Valdyba mananti šiemet šaukti ateitininkų kongresą, ruošianti organizacijos sutvarkymui naujus įstatus. „Ateities“ 2-sis sąs. praneša jau ir ruošiamojo kongreso dieną.

Kadangi kongrese bus svarstomas toks svarbus klausimas, kaip organizacijos sutvarkymas, su tuo klausimu reikėtų plačiau supažindinti visus ateitininkus anksčiau.

Būtų reikalinga visoms, tiek moksleivių, tiek studentų ateitininkų kuopoms, tiek sendraugiams patiekti organizacijos sutvarkymo projektą, su visais to sutvarkymo motyvais, — iš anksto, kad būtų laiko gerai su juo susipažinti, visapusiai jis apsvarstyti

Kongreso dalyviai tuokart rinksis jau išsidirbę nuomonę apie sutvarkymą, ir galima tikėtis, tinkamai dalyką išspręs. To vargu galima laukti, kada sutvarkymo projektas bus patiektas tik kongreso dienomis, arba dar blogiau tik referento paskaitytas iš tribūnos. Dalyviai tuokart giliau į dalyką nesuspėję pažvelgti, turės klausimą spręsti. Toksai sprendimas gali tinkamai organizacijos sutvarkymo neišrišti. Tai atsilieptų organizacijos darbe.

Tepagalvoja apie tai, kieno rankose organizacijos vairas dabar yra. *A.*

Redakcijos atsakymai.

Petrui. Eilutės silpnos, negalime įdėti.

J. Lendrei. Dr. raštus gavome, bet iš jų nieko nesupratome. Vargiai dr. pats supranti, ką rašęs: „Žvilgėk rankoj aštrus kinžale, vaidinkis alpstančiu čiurkšliu“ ir panašiai. Eilutės jokios nuotaikos neteikia, tai nesurištų tarp savęs žodžių virtinė ir tiek. Prie to dar pasitaiko labai neestetingų žodžių ir išsireiškimų. Sprendžiant iš seniau redakcijai atsiųstų raštų atrodo, kad dr. geriau sektųsi rašyti iš gamtos vaizdelių, negu savo asmens pergyvenimų.

L. Dudaičiui. Ačiū, kad dr. mūsų neužmiršti, bet šiuo kartu eilutės yra silpnos. Veng dr. keistų nesuprantamų palyginimų, jie neduoda eilėms grožio tiktai rodo blogą skonį. Antras eilėraštis „Kapinyno rytas“ kiek geresnis, Mums rodos imiesi persukių temų, pamėgink pradėti nedideliais prozos dalykėliais. Rašant reikia giliau apgalvoti rašomąjį dalyką ir susikaupti. Tik tuomet kūrinys duos reikiamo įspūdžio.

Nuvytusiam žiedeliui. Be tikslaus autoriaus antrašo netalpiname.

Pov. Židriui. Raštus gavome. Ačiū. Rodos, kad dr. gali rašyti. Laukiam daugiau.

Žagarui ir Skirpstui. Eiles gavome. Gal vėliau sunaudosime.

Čigonei. Ačiū, kad dr. neužmiršti, bet eilių įdėti laikraštin negalime. Reikia dar dr. pastudijuoti eilių techniką.

J. Lingvai. Eilės silpnos — nedėsime. Rašant reikia kirčiuoti literatūros tarpe. pav. žodžiuose „juosta“, „kalbina“ kirtis krenta ant pirmojo skiemens, o ne ant antro, kaip dr. rašai. Vietomis ritmas šlubuoja. „Viekas“ literat. kalba nepažįsta, vietoj jo turime „amžius“. Prie to „jaunystėj“ yra stačiai nesąmonių: jaunystė slenka „kaip mirtis be tako“, arba „vaidinas jaunystė, kaip viltis be nieko“. Pasitaiko neteisingų posakių, k. p. „abejonės braidai iki kelių“.

Garbiniui. „Našlaitė“ ir „Į darbą“ sunaudot negalėsim.

Bern. Žvainiui. Dr. sakais siunčiąs tik „pirmuosius bandymus“ ir iš tikro tai yra vien „bandymai“, nors kai kurios tikrai gražios vietos rodo, jog dr. gali geresnių dalykų parašyti. Lauksim.

Skurdžiui ir J. St-iui. Nedėsim.

Žilvitėliui. Eiles gavome, bet jos atrodo kaltos, paskaičius jokio vaizdo neteikia. Gal dr. parašytum ką nors proza.

Čiauškei. Rašinėlių negalim įdėti, nes silpni. „Miškas“ būtų neblogas, jei gale nebūtų buvę pamokymų. Jų būtinai reikia vengti beletristikoje.

Domui Jasaičiui. Perdavėm „Kosmo“ redakcijai.

Redaktorius-leidėjas stud. J. Mičiulis. Spaustuvė „RAIDĖ“ Kaune.

Pranešimai.

I.

Vyriausiosios At-kų Valdybos nutarimu bendroji trijų organizacijų konferencija prasidės šių metų rugpiūčio 11 d. iškilmingomis pamaldomis. Konferencijoj dalyvaus sprendžiamuoju balsu 60 atstovų iš Moksl. At-kų Organizacijos, po 50 atstovų iš Stud. At-kų ir Sendraugų Sąjungų ir Vyriausiosios V-bos nariai. Svečiai dalyvaus patariamuoju balsu. Darbų tvarka numatoma tokia:

1) Bendrųjų įstatų priėmimas ir organizacijos sutvarkymas.
2) S. Fondo reikalai.
3) Pranešimai: a) Vyriausiosios Valdybos Pirmininko, b) Moksl. At-kų Org. Pirm., c) Stud. At-kų Sąjungos Pirmininko, d) Sendr. At-kų Sąjungos Pirmininko.
4) Centralinių organų rinkimai: a) Vyriausiosios Valdybos, b) Fondo Komiteto ir c) Revizijos Komisijos.

Vyriausioji At-kų Valdyba.

II.

L. K. M. At-kų Org-jos konferencijai numatoma žemiau sekanti tvarka. Kas iš narių norėtų programą papildyti ar kai ką pakeisti prašome iš kalno atsiliepti.

Rugpiūčio mėn. 13 d.

8 — 1 val.

1. Konferencijos atidarymas.
2. Prezidiumo rinkimai.
3. Komisijų rinkimai: a) mandatų, b) sumanymų, c) redakcinė.
4. Pranešimai iš vietų.

4 — 9 val.

5. Paskaita: Tikėjimas į Dievą ir gamtamokslis.
6. Pranešimai: a) Centro Valdybos Pirmininko, b) Iždininko, c) Revizijos Komisijos.

Rugpiūčio mėn. 14 d.

8 — 1 val.

7. Paskaita: Gražaus elgimosi menas.
8. Organizacijos reikalu: a) Įstatai, b) Kuopų sutvarkymas (jaun. at-kai, sekcijos etc.).

4 — 9 val.

9. Centralinių Organų rinkimai: a) Centro Valdybos, b) Revizijos Komisijos.
10. Sumanymai: a) Komisijų pranešimai.
11. Konferencijos uždarymas.

L. K. M. At-kų Org-jos C. Valdyba.

III.

Be dalyvavimo bendrame chore, moksleivių at-kų organizacija nutarė dalyvauti su savo atskira programa ir choru, į kurį būtinai turi įeiti visų kuopų chorai ir atskiri asmens iš tų vietų, kur nėr pilno choro.

Šiam chorui repertuaras jau ruošiamas ir gaidos bus tuojau išsiųstos. Gavę gaidas visi chorai turi neatidėliojant pradėti mokytis jas.

Kuopos, kur nėra savo atskiro choro, bet yra dainininkų su gerais balsais, turi prašyti vietos muzikos mokytojų, chorvedžių, vargonininkų ir t.t. pamokyti juos reikalingų dainų. Jiems nesutikus tuojaus pranešti Centrui.

Tos kuopos, kurios dar nėr nieko pranešę, turi tuojau pranešti, ar turi chorą, o jei ne, tai kiek atskirų dainininkų gali duoti visi chorai, o taip pat ir dainininkai nesudarę choro, turi pranešti kiek kurių balsų (soprano, alto, tenoro, baso) turima; be to, tikslų dainininkų skaičių, chorų vedėjus ir jų antrašus, nuo kada choras veikia, choro repertuarą (išvardyt, kurias dainas dainuoja).

Apie visa tai reikalinga iki 5 d. geg. mėn. pranešti Centrui.

L. K. M. At-kų Org-jos C. Valdyba.

IV.

Visos ateit. kuopos turi prisidėti prie „Vilniaus medžio“ sodinimo šventės: iškilmėse dalyvauti atskirai su savo vėliavomis ir būtinai pasisodinti savo atskirą medį. Turi aktyviai prisidėti prie „Vilniaus ugnies“ kūrimo.

L. K. M. At-kų Org-jos Valdyba.

Gauti rašiai.

A. Jakštas. **Mūsų naujoji literatūra.** II tomas. 768 pusl. Švietimo Min-jos leidinys. Kaunas 1924. Kaina 12 lit.

K. Gaigalas. **Laisvės Kovojojai.** Keturių veiksmų scenos vaizdelis iš Lietuvos valstybės ir kariuomenės kūrimosi laikų. Kaunas 1924.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams	15 lt.
Užsieniuose metams	20 lt.
Atskiras num.	150 cnt.
Moksleiviams imant kuopose	1 lt.

„RAIDĖS“ Spaustuvė Kaune, Šiaulių g-vė 14, telef. 354.